

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Obchodní politika Evropské unie se zaměřením na Jižní Koreu

EU Trade Policy with focus on South Korea

Student: Radka Figarová

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

Ostrava 2010

Místopřísežné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje uvádím ve své práci.

Dne 7. 5. 2010, Ostrava

.....

Radka Figarová

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí, doc. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D., za odborné konzultace a přípravu, kterou mi věnovala při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 TEORETICKÉ VYMEZENÍ OBCHODNÍ POLITIKY	3
2.1 OBCHODNÍ POLITIKA A JEJÍ ZÁKLADNÍ KONCEPCE	3
2.1.1 Protekcionismus	5
2.1.2 Liberalismus	7
2.1.3 Mnohostranný obchodní systém.....	8
2.2 NÁSTROJE OBCHODNÍ POLITIKY	11
2.2.1 Autonomní nástroje obchodní politiky.....	11
2.2.2 Smluvní nástroje obchodní politiky	14
2.3 SHRNUTÍ.....	14
3 EVROPSKÁ UNIE A SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA.....	16
3.1 FORMOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE	16
3.1.1 Instituce Evropské unie	19
3.2 VZNIK A VÝVOJ SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY.....	21
3.2.1 Právní základ společné obchodní politiky.....	22
3.2.2 Nástroje společné obchodní politiky	25
3.3 SHRNUTÍ.....	32
4 OBCHODNÍ VZTAHY EVROPSKÉ UNIE S JIŽNÍ KOREOU	34
4.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍ KOREJE	34
4.1.1 Vnitropolitická charakteristika země	34
4.1.2 Ekonomická charakteristika země.....	35
4.2 FORMOVÁNÍ VZTAHŮ MEZI EVROPSKOU UNIÍ A JIŽNÍ KOREOU	42
4.3 SHRNUTÍ.....	48
5 ZÁVĚR.....	49
SEZNAM LITERATURY	52
SEZNAM ZKRATEK.....	61
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	64
SEZNAM PŘÍLOH	65
PŘÍLOHY	66

1 Úvod

Zahraniční obchod je považován za nejstarší a nejrozšířenější formu vnějších obchodních vztahů. Hlavní příčinou obchodu je snaha zvyšovat zisk nebo zajištění ekonomické rovnováhy země, může také sloužit jako politický nástroj nebo prostředek k šíření určité kultury. Zahraniční obchod sehraává důležitou roli v ekonomikách řady zemí.

Evropská unie představuje unikátní útvar z hlediska provázanosti vnějších vťahů vůči ostatním subjektům globálního světa. Rozsáhlý hospodářský, finanční a obchodní potenciál učinil z Evropské unie jednoho z nejdůležitějších aktérů na poli světové politiky. Jako největší obchodní velmoc na světě se snaží podporovat liberalizaci světového obchodu, jen přinese prospěch bohatým i chudým zemím. S většinou zemí a regionů Unie uzavřela a nadále uzavírá obchodní a partnerské dohody. Jižní Korea se stala pro Evropskou unii jedním z nejvýznamnějších trhů. Díky společné obchodní politice má Korejská republika zvýhodněný přístup na trh Evropské unie. Formování obchodních vztahů mezi Evropskou unií a Jižní Koreou nabízí nové příležitosti pro obě strany.

Cílem bakalářské práce je charakterizovat fungování společné obchodní politiky s konkrétním zaměřením na Jižní Koreu. Hlavním záměrem je specifikovat obchodní vztahy mezi Evropskou unií a Jižní Koreou z hlediska objemu obchodní výměny a komoditní struktury. Důraz je kladen na nedávno parafovanou dohodu o volném obchodu uzavřenou mezi Evropskou unií a Korejskou republikou.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol, které na sebe obsahově navazují. První kapitolu představuje úvod, dále následují jednotlivé kapitoly, v nichž je rozpracováno téma a obsahem poslední kapitoly je závěr. Každá kapitola obsahuje dílčí shrnutí.

Druhá kapitola bakalářské práce se zabývá celkovým vymezením pojmu obchodní politika. Nejprve je vysvětlena podstata obchodní politiky a její základní koncepce. Další část nastiňuje formování protekcionistických a liberálních teorií obchodní politiky. Současnou situaci můžeme nazvat jako neustálý boj mezi liberalismem a protekcionismem. V rámci této kapitoly jsou zhodnoceny také argumenty dvou koncepcí obchodní politiky. V souvislosti s liberalismem nelze opomenout mnohostranný obchodní systém a založení Světové obchodní organizace. Nedílnou součástí druhé kapitoly jsou nástroje obchodní politiky a jejich základní členění.

Třetí kapitola práce zprvu nastiňuje významné kroky evropské integrace, které vedly ke vzniku současné Evropské unie. Stěžejní část třetí kapitoly je věnována problematice

společné obchodní politiky, jejím cílům, institucionálním předpokladům fungování a nástrojům. Z hlediska nástrojů se společná obchodní politika rozděluje na autonomní a smluvní, jako v případě vymezení obchodní politiky obecně.

V rámci čtvrté kapitoly bakalářské práce je rozebírána základní charakteristika Jižní Koreje z hlediska politického a ekonomického. Hlavní část kapitoly se zabývá především analýzou obchodních a politických vztahů Evropské unie s Jižní Koreou. Pomocí tabulek byla provedena komparace největších obchodních partnerů Evropské Unie a Koreje a jejich vzájemných obchodních bilancí. Parafovaná dohoda o volném obchodu uzavřená mezi Evropskou unií a Jižní Koreou znamená významný pokrok pro budoucí formování obchodních vztahů.

Text bakalářské práce je doplněn různými obrázky, tabulkami i grafy. Informace k této práci jsem čerpala z odborné literatury, která se zabývá zvoleným tématem a využila jsem rovněž internetové zdroje.

2 Teoretické vymezení obchodní politiky

Obchodní politika je praktickou disciplínou, která se snaží pomáhat ekonomickým subjektům s vytvářením institucionálních podmínek pro realizaci obchodní výměny s dalšími zeměmi. Každý stát má určitou formu obchodní politiky, ale v každé zemi se projevuje rozdílným způsobem. Mezi základní úkoly obchodní politiky patří zajišťování proporcionality a vzájemnosti v ekonomických vztazích se zahraničím a ovlivňování rozsahu vývozu a dovozu zboží.

2.1 Obchodní politika a její základní koncepce

Obchodní politika se dá charakterizovat jako souhrn záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí, pomocí kterých vlády států ovlivňují zahraničně obchodní vztahy podnikatelských subjektů a ekonomický vývoj národního hospodářství. Prostřednictvím obchodní politiky dosahujeme předem vymezených cílů vlády v některých oblastech ekonomiky. Obchodní politika přímo ovlivňuje úroveň a rozsah zahraničního obchodu. Podstatou zahraničního obchodu je směna zboží se zahraničním zahrnující dovoz a vývoz¹. I přes značné rozdíly existující ve fungování zahraničního obchodu v různých zemích, můžeme charakterizovat obecně platné funkce zahraničního obchodu². Kalínská a Štěrbová (2007) ve svých publikacích vysvětlují, že obchodní politika společně s dalšími důležitými politikami tvoří hospodářskou politiku státu. Z tohoto pohledu má obchodní politika vnější a vnitřní vazby. V souvislosti s vnějšími vazbami se v minulosti užívalo pojmu zahraniční obchodní politika. Nyní se v praxi slovo „zahraniční“ vypouští, protože vnitřní vazby dosahují větší úlohy. Vnitřní vazby se nachází v národních legislativách států. Naopak vnější vazby spojují obchodní politiku s ekonomickým a zahraničním systémem jednotlivého státu a přesahují rámec státu. Právě tato politika patří mezi výsostná práva každého suverénního státu upravovat poměry na svém území, aby bylo dosaženo optimální ekonomické situace.

¹ Příloha č. 1 zobrazuje největší světové importéry a exportéry v roce 2008.

² Jsou to funkce transformační, růstová, bariérová a interakční. Za transformační funkci se považuje přeměna struktury domácího produktu na strukturu užitého produktu. Růstová funkce představuje zvyšování tempa ekonomického růstu v podobě úspor výrobních faktorů. Pomocí bariérové funkce může dojít k propadu růstu ekonomiky a tím pádem i k jejímu následnému zaostávání. Předmětem interakční funkce je závislost mezi růstem důchodu, vývojem dovozu a vývozu na základě makroekonomického modelu rovnováhy v otevřené ekonomice.

Vliv obchodní politiky na ekonomiku je dán mírou zapojení země do mezinárodního obchodování a investování. Tato míra je obecně dána rozměrem ekonomiky, to znamená, že čím menší je vnitřní trh, tím větší je otevřenost ekonomiky. Při stejné velikosti trhu obecně platí, že vyspělé státy mají větší podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu než rozvojové státy.

V souvislosti s obchodní politikou se často setkáme s pojmem **diskriminace**, při níž se používají různé zahraničně obchodní překážky vůči jednotlivým zemím. Z širšího hlediska diskriminace znamená nerovné jednání se stejným zbožím z různých zemí. Další pojem běžně používaný v rámci obchodní politiky je **preference**, což představuje poskytování výhod.

Řada faktorů objektivní i subjektivní povahy zpravidla ovlivňuje aktivity obchodní politiky. Míra působení těchto faktorů na ekonomiku daného státu vymezuje orientaci obchodní politiky, kterou pak lze charakterizovat jako převážně liberální či převážně protekcionistickou.

Protekcionismus v obchodní politice je vnímán jako směr chránící domácí ekonomiku před vnějšími vlivy. Ochránářství se řadí k základním nástrojům, jež vláda používá pro ovlivňování ekonomické politiky. Tento přístup obecně spěje ke stereotypům v domácí výrobě, k zachování výrobní struktury, k potlačování konkurence, k pomalejšímu technickému rozvoji, k vyšším výrobním i spotřebitelským cenám, k inflačním tendencím nebo k naprosté soběstačnosti ekonomiky. Extrémním případem protekcionismu je autarkie. Pokud je aplikována autarkní politika, obchodní politika se v zásadě nepropracovává a dojde k uzavření domácího trhu pro dovozy a znemožnění vývozu.

Liberalismus v obchodní politice je chápán jako směr, při němž se odstraňují překážky obchodu s cílem umožnit volný pohyb zboží. Volný obchod se může projevit pozitivně nebo negativně. Na jedné straně liberalismus přispívá ke zvýšení konkurence, ekonomickým subjektům přináší zisky, působí protiinflačně a vede k posílení cenové stability. Na druhé straně otevírání trhu může způsobit oslabení domácích výrobních odvětví, snížení mezd, zvýšení nezaměstnanosti a tím i mandatorních výdajů státního rozpočtu.

Závěrem je nutné podotknout, že se jedná o dvě protichůdné tendence a jen velmi zřídka se projevují ve svých čistých formách.

2.1.1 Protekcionismus

Protekcionismus (ochranářství)³ označuje upřednostňování a ochranu vlastní výroby před zahraniční konkurencí. Tento ekonomický termín je vlastně politika usměrňování exportu a importu. Protekcionismus je úzce spojen s anti-globalizací a v souvislosti s tímto směrem se vyskytuje diskriminace. Na jedné straně se jedná o ochranu před přílišným dovozem zahraničního zboží a na straně druhé se podporuje vývoz domácí produkce poskytováním zvláštních výhod. K ochraně vnitřního trhu dané země dochází za pomoci různých obchodně politických opatření. Mezi nejčastěji používané nástroje se řadí dovozní cla, kvóty a různá netarifní opatření, především technické překážky. Pro podporu vývozu ze země se užívají vývozní subvence, prémie, státní úvěry a záruky.

Nejčastějším argumentem protekcionismu se stalo udržování pracovních míst. Nově vznikající pracovní místa se tvoří právě díky ochraně domácí ekonomiky před dovozy výrobků ze zahraničí. Udržování vyšší zaměstnanosti a produkce v určitém státě má špatný vliv na zahraniční ekonomiky. Dále protekcionismus zabraňuje, aby se zvětšoval rozdíl životní úrovně mezi bohatými a chudými zeměmi. Ochrana domácího trhu dosahuje vyšší makroekonomické stability. Naopak liberalismus může přispívat ke zranitelnosti ekonomiky. Za velmi rozšířený argument se považuje teorie nedospělého odvětví. Je nezbytně nutné toto odvětví chránit, aby se mohlo průmyslově rozvinout a poté disponovat určitými komparativními výhodami. Díky ochranářské politice chráníme strategická odvětví a technologie. Zabezpečuje se národní kultura, tradice a bezpečnost.

Formování protekcionistických teorií zahraničního obchodu

Vznik protekcionismu je historicky spojen s merkantilistickými názory, které se prosazovaly zejména v období od 16. do 18. století. **Merkantilismus**⁴ se vyznačuje naprostou soběstačností státu ve všech odvětvích ekonomiky. Představitelé merkantilismu označovali zahraniční obchod jako hru s nulovým součtem. To znamená, že jestliže jeden stát vydělává, druhý musí prodělávat. Hlavní zásada merkantilismu vyjadřuje, že bohatství země je dáno množstvím drahých kovů v zemi.

Vývoj merkantilistické teorie lze rozdělit do dvou období: raný merkantilismus a rozvinutý merkantilismus. Snahou raného merkantilismu bylo nahromadit v zemi co nejvíce drahých kovů. Rozvinutý merkantilismus dospěl k názoru, že zakazování pohybu peněz

³ Latinsky protectio = ochrana.

⁴ Termín je latinského původu: mercator – obchodník, Mercurius – římský bůh obchodu.

omezuje rozvoj hospodářství. Kromě vývozu zboží je nutný také dovoz surovin. Merkantilisté tvrdili, že výroba je důležitá a peníze zhodnocené výrobou přináší zisk.

Nejvýznamnějším představitelem merkantilismu se stal **Thomas Mun**. Zdůrazňoval argument, že není nutná aktivní bilance s každou zemí, ale musí být aktivní celková aktivní bilance. Jeho kniha *Bohatství Anglie ze zahraničního obchodu* byla vydána dlouho po jeho smrti a považuje se za nejznámější dílo období z merkantilismu. Merkantilismus se prosazoval také ve Francii, kde vyvolal mimořádné důsledky. **Jean Baptiste Colbert** patřil mezi hlavní osobnosti francouzského rozvinutého merkantilismu. Od jeho jména se odvodil termín francouzského merkantilismu jako colbertismus. Colbert přispěl k zakládání manufaktur na výrobu luxusního zboží a k budování či rozšiřování dopravních sítí. Jeho prioritním úkolem bylo zlepšit stav státní pokladny. Byl povolen dovoz levného zahraničního obilí, ale na vývoz zemědělských výrobků se uvalovala cla. Výsledkem byla devastace zemědělství, ve kterém se kvůli nízkým cenám nedostávaly prostředky na rozvoj ani na obnovu výrob. Díky negativním dopadům colbertismu v zemědělství nastal ve Francii odpor k merkantilismu.

Teoretickou koncepci protekcionismu zformuloval v 19. století americký ekonom **Henry Carey** a německý ekonom **Friedrich List**. Oba autoři mají obrovskou zásluhu na vytvoření teorie nahrazování dovozů, ve které apelovali na argument nedospělého průmyslu (*infant industry*), jenž se stal základem dnešního mezinárodního protekcionismu. Podle teorie dětských odvětví se stát zapojuje do svobodného mezinárodního obchodu až se stane jeho průmysl dospělým, nebo-li konkurenceschopným. List tvrdil, že není možné, aby zaostalá země vybudovala domácí průmysl bez ochrany před konkurencí z vyspělých zemí. Teorie dětských odvětví je považována za akceptovatelnou ochrannářskou teorii, protože nemá výrazné nedostatky.

Koncept zbídačujícího růstu je založen na zhoršení směnných relací v rozvojových zemích a jeho autorem se stal **Jagdish Bhagwati**. Bhagwati popisuje tuto teorii jako situaci, kdy ekonomický růst může vyústit v pokles blahobytu. Podstatnou myšlenkou konceptu je, že při rostoucí nabídce vývozních komodit hospodářsky méně vyspělých zemí dochází k poklesu cenové hladiny, a tím i k poklesu vývozních příjmů těchto zemí.

Rozvojovým světem se zabýval také **Raul Prebisch**. Jeho cílem bylo vysvětlit, proč ceny surovin s nízkou přidanou hodnotou rostou pomaleji než ceny průmyslových výrobků s vysokou přidanou hodnotou. Vycházel z předpokladu, že rozvojové země jsou periferie a vyspělé ekonomiky jsou centra. Argentinský ekonom Prebisch svou teorií periferní

ekonomiky vysvětlil, že rozvojové země by měly sloužit jako dodavatelé surovin pro průmyslově vyspělé země (Fojtíková, 2009).

2.1.2 Liberalismus

Liberalismus (volný obchod)⁵ lze charakterizovat jako politický směr, který považuje svobodu za prioritní politickou hodnotu. Cílem koncepce volného obchodu je zdůraznění individuální svobody a ochrany společenského a ekonomického systému před zásahy vlády. Úkolem státu je pak tuto svobodu chránit. Liberalismus je podepřen mnoha principy, teoriemi a hodnotami, například v oblasti kulturní, sociální či filosofické. Jmenovat můžeme například liberální víru v pokrok, toleranci, ochranu soukromého vlastnictví, dělbu moci, omezení role státu apod.

Liberalismus přináší spotřebitelům zvyšování užitku. Je to způsobeno tím, že dokážou zboží koupit při zvýšené kvalitě za nižší spotřebitelské ceny. Spotřebitelé mají také tu výhodu, že jim je dostupný větší výběr zboží. Volný obchod umožňuje dosahovat zisku i v oblasti výroby. K tomu využijeme optimální alokaci zdrojů, čímž docílíme komparativní výhody. Liberální obchodní politika vyvolává tlak na snižování cen, což má za následek protiinflační účinek. Snižování cen se odůvodňuje příchodem konkurence na tuzemský trh. Pomocí liberalismu roste světová ekonomika a životní úroveň díky využití specializace a dělby práce.

Formování liberálních teorií zahraničního obchodu

Již ve 14. století jsme se mohli setkat s pojmem liberál, jenž v sobě skrýval mnoho významů. Tehdy označoval svobodné lidi, kteří nebyli nevolníky ani otroky. V rámci společenských postojů měl však vždy význam svobody a svobodomyslnosti. Počátky liberalismu se datují od osvícenství a vzniku svobodného pohledu na svět.

Teoretický základ volného obchodu vytvořili fyziokraté v 18. století. **Fyziokratismus** představoval první dobře propracovanou ekonomickou teorii a svůj původ měl ve Francii. Tato skupina ekonomů prosazovala názor, že bohatství národů vychází čistě ze zemědělství. Nejdůležitější příspěvek fyziokratů spočíval v důrazu na produktivní práci jako na zdroj národního bohatství. **Francois Quesnay** vystupoval jako hlavní představitel fyziokratismu a je autorem díla *Ekonomická tabulka* popisující první model ekonomického koloběhu.

Následně po fyziokratismu vznikla moderní ekonomická škola, takzvaná **klasická ekonomie**. Byla zahájena v roce 1776 knihou **Adama Smitha** *Pojednání o podstatě a původu*

⁵ Latinsky liber = svobodný, liberalit = svobodomyslný.

bohatství národů. Jeho ideje vyústily do ekonomické doktríny „laissez-faire“ (nechat dělat), která chápe stát jako „nočního hlídače“ plnící funkci ochrany svobody a majetku občanů proti vnějšímu nepříteli a zarovnání vnitřního řádu. Jednoduše řečeno jedná se o maximální omezení pravomocí vlády ve prospěch svobody podnikání. Jeho přínosem se stala teorie absolutních výhod, jenž naznačuje, že stát se má specializovat na takové produkty, které dokáže vyrobit nejlevněji, čili s absolutně nejnižšími náklady práce.

Další významný klasický ekonom se jmenoval **David Ricardo**. Představil zcela nové pojetí existenčního minima. Do té doby existenční minimum bylo určeno fyzickým minimem (minimem pro přežití dělníka). Ricardo byl přesvědčen, že existenční minimum bylo ovlivňováno vyspělostí dané země, historickým vývojem dělnické třídy, jejími zvyky a životním stylem. Ricardovo dílo *Zásady politické ekonomie a zdanění* se zabývalo teorií komparativních výhod. V této teorii se mohou do dělby práce zapojit i výrobci, kteří jsou méně produktivní, ale zároveň přispějí ke zvýšení celkové efektivnosti výroby. Ten výrobce, jež má náklady menší než u ostatních výrobců, získá komparativní výhodu pro daný výrobek.

Moderní liberalismus⁶ vznikl ve 20. století jako reakce na liberalismus klasický a značně mění některé doktríny, s nimiž přišla jeho klasická forma. Ideje moderních liberálů jsou úzce spjaty s rozvojem industrializace. Cílem moderních liberálů bylo posílit roli státu, který by občanům garantoval některé jistoty, např. zdravotní péči či školství a umožnil tak rozvoj jejich individuality. **John Stuart Mill** vytvořil most mezi klasickým a moderním liberalismem. Byl zastáncem názoru, že musí být zaručeny svobody práva jedince ve společnosti. Pod vlivem ekonomických teorií **Johna Maynarda Keynesa** dochází u liberálů k ospravedlnění státních zásahů do ekonomiky v období krize. Stát by, podle Keynesových stoupenců, měl v takovém případě navýšit celkovou agregátní poptávku na trhu a tím zabránit zvýšení nezaměstnanosti.

Je nezbytně nutné zmínit, že teoretikové liberalismu byli významní světoví ekonomové, např. **Milton Friedman**, **Friedrich von Hayek**⁷, protože oba se zasloužili o Nobelovu cenu.

2.1.3 Mnohostranný obchodní systém

Liberalizační snahy se začaly rozvíjet po druhé světové válce v souvislosti s poválečným uspořádáním světa a jsou spojeny zejména s postupným vytvářením

⁶ Moderní liberalismus bývá také nazýván „sociální liberalismus“, protože v tomto směru dochází k mírnému posunu směrem od jedince ke společnosti.

⁷ Představitelé protekcionistických a liberálních teorií jsou znázorněni formou obrázků v příloze č. 2.

mnohostranného systému obchodování. Například Kubišta (2009) tento systém definuje jako proces liberalizace obchodu, ve kterém se odstraňují tarifní i netarifní překážky. Bylo více než zřejmé, že bude nutno z mezinárodního obchodu vyloučit protekcionismus, jenž byl považován za hlavní příčinu degresivního vývoje světového obchodu ve 30. letech 20. století.

Mnohostranný obchodní systém zdůrazňuje pět základních principů, které se odrážejí v jednáních a závazcích jednotlivých států. Mezi základní principy se řadí:

- princip liberalizace,
- princip multilaterality,
- princip konsolidace,
- princip nediskriminace,
- princip parity.

Princip liberalizace vyjadřuje postupné odstraňování tarifních a netarifních překážek mezinárodního obchodu. Princip multilaterality odráží proces, kdy se na jednání a jeho výsledcích podílí více účastníků. Pomocí principu konsolidace se apeluje na určitou nutnost dodržovat snížené celní sazby. Princip nediskriminace popisuje aplikaci doložky nejvyšších výhod a národního zacházení. Doložka nejvyšších výhod je charakterizována jako zásada, podle níž se nerozlišuje mezi jednotlivými partnery v souvislosti s vytvářením podmínek jejich vstupu na domácí trh. Princip parity se zaměřuje na rovnocenné zacházení se zahraničními komoditami jako s domácími od překročení hranic dané země.

Počátky mnohostranného systému obchodování patří pod rámec Všeobecné dohody o clech a obchodu. V současné době je mnohostranný systém obchodování spojen s činností Světové obchodní organizace.

Všeobecná dohoda o clech a obchodu (*General Agreement on Tariffs and Trade*, GATT) se řadí mezi první mnohostranné obchodní dohody se závaznými obchodně politickými pravidly. Je nutné zdůraznit, že Všeobecná dohoda nikdy nebyla považována za mezinárodní organizaci. GATT byla podepsána v roce 1947 v Ženevě na základě Protokolu o prozatímním provádění. U založení smlouvy stálo celkem 23 států, včetně Československa. Do roku 1994 se jejich počet zvýšil na 121. Prioritním cílem dohody bylo snižování překážek mezinárodního obchodu, odstraňování diskriminačních praktik a uplatnění sjednaných a právně vymahatelných pravidel obchodování mezi státy, čili obecně řečeno prosazování liberalizačního přístupu. Během svého působení dosáhla tato obchodní dohoda řady

pozitivních výsledků, například snížení celních sazeb na průmyslové produkty, zavedení universálních norem, použití doložky nejvyšších výhod a rovnocenné zacházení pro domácí a zahraniční komodity. Ve Všeobecné dohodě se objevily také některé nedostatky. Členské země si vynutily výjimky týkající se ochránářství (např. v zemědělství), anebo zvláštní ujednání (např. u textilních výrobků). V rámci GATT proběhlo několik kol⁸ mnohostranných obchodních jednání. Celkem se jich uskutečnilo osm (viz tabulka 2.1). V prvních pěti kolech jednání se projednávalo pouze snižování cel. Poslední a nejvýznamnější kolo uskutečněné v letech 1986 – 1994 se nazývalo **Uruguayské kolo**. Všeobecná dohoda se po vzniku Světové obchodní organizace nezanikla, nýbrž se stala součástí mnohostranných obchodních dohod podepsaných v rámci WTO.

Tabulka 2.1 - Mnohostranná kola jednání v rámci Všeobecné dohody o clech a obchodu

Rok	Místo konání	Předmět jednání	Počet zemí
1947	Ženeva	Cla	23
1949	Annecy	Cla	13
1951	Torquay	Cla	38
1956	Ženeva	Cla	26
1960 - 1961	Ženeva (Dillonovo kolo)	Cla	26
1964 - 1967	Ženeva (Kennedyho kolo)	Cla, antidumpingová opatření	62
1973 - 1979	Ženeva (Tokijské kolo)	Cla, netarifní opatření, „rámcové dohody“	102
1986 - 1994	Ženeva (Uruguayské kolo)	Cla, netarifní opatření, pravidla služeb, ochrana duševních práv, řešení sporů, textil, zemědělství, založení WTO, aj.	123

Zdroj: WTO, GATT trade rounds, 2010, vlastní úpravy.

Na základě Marrákešské deklarace v roce 1994 byla založena **Světová obchodní organizace** (*World Trade Organization*, WTO). Organizace sídlí v Ženevě a počet členů se do roku 2010 zvýšil na 153. Cílem WTO zůstává upřednostňování volného obchodu a důraznější odbourávání překážek obchodních bariér. Světová obchodní organizace má

⁸ Koly jsou nazvány proto, že trvaly více než jeden rok.

stanovené určité úkoly, například musí sjednávat globálně uplatňované normy a pravidla světového obchodu, monitorovat obchodní politiky nebo řešit spory mezi členskými státy. Rozhodování probíhá na základě konsensu, tedy každá země může využít právo veta a přijetí usnesení zablokovat. Organizace funguje zároveň jako mnohostranné fórum, na němž se konají mnohostranné liberalizační negociace. Nejvyšším orgánem je Konference ministrů, která přijímá rozhodnutí ve všech otázkách týkající se mnohostranných obchodních dohod.

2.2 Nástroje obchodní politiky

Součástí obchodní politiky každého státu jsou nejrůznější nástroje, které umožňují prosadit záměry států. Z pohledu mezinárodního práva se opatření obchodní politiky dělí do dvou skupin – na autonomní nástroje a smluvní nástroje obchodní politiky.

Autonomní nástroje jsou používány na základě jednostranného rozhodnutí suverénní země. Smluvní prostředky se řídí mezinárodním ujednáním, které stanovuje obchodně politický režim mezi jejími smluvními stranami (Kubišta, 1999).

2.2.1 Autonomní nástroje obchodní politiky

Autonomní nástroje znamenají jednostranné, autonomní opatření státu, ochraňující domácí výrobce před zahraniční konkurencí. Historicky se nazývají primární. Tyto prostředky mohou působit aktivně nebo pasivně. Aktivní prostředky přinášejí uskutečnění a zjednodušení vývozu. Tyto prostředky zahrnují systém vývozních subvencí, vývozní prémie, státní garance úvěrů, státní úvěry atd. Cílem pasivních prostředků je omezit vstup zahraničních výrobků na domácí trh. Patří mezi ně cla, kvantitativní restrikce, licenční řízení nebo devizové restrikce. Nyní státy používají autonomní obchodní politiku jen v těch částech, ve kterých nejsou vázány mezinárodní smlouvou. Obecně se autonomní prostředky rozdělují na tarifní a netarifní nástroje.

Tarifní nástroje

Základním tarifním nástrojem je clo. Clo se definuje jako peněžitá částka vybíraná v souvislosti s dovozem nebo vývozem výrobků. Historický význam cla byl jednoznačně fiskální, nikoli regulační nebo ekonomický. Od počátku se clo považuje za základní zdroj příjmů všech zemí.

Beneš (2004) třídí cla podle různých hledisek, např. podle:

- účelu,
- směru pohybu,
- způsobu výpočtu,
- podle stupně regulace.

Podle účelu se rozlišují cla finanční a ochranná. Úkolem finančních cel je získat prostředky do státní pokladny. Vlivem ochranných cel dochází k nárůstu cen importovaných výrobků tak, aby jejich dovoz neohrozil domácí výrobce zboží. Tyto cla mohou mít různý charakter, potom se označují jako preferenční, diferenční, vyrovnávací, antidumpingové, kompenzační a odvetné (retorzní) clo. Preferenční cla vyjadřují celní zvýhodnění určitých států, především v rámci integračních seskupení. Diferenční cla se používají v námořní dopravě a znamenají zvýšení cla u zboží dopravené cizí lodí. Vyrovnávací cla se uvalují na dovoz ze země, která škodí obchodním zájmům dotčeného státu. Antidumpingové clo se využívá pouze při zjištění dumpingu⁹. Cílem kompenzačního cla je zmírnit nevýhody domácích výrobků při nárůstu cen vstupního materiálu. Odvetné clo odráží přírážku k celním sazbám. Retorzní cla byla důvodem celních válek.

Z hlediska směru, jenž přechází zboží hranice, se cla dělí na dovozní, vývozní a tranzitní. Dovozní clo vymezuje nejčasněji používaný nástroj ochrany domácího trhu. Vývozní cla se vyskytují zpravidla v rozvojových zemích s cílem zabránit nadměrný vývoz nezpracovaných surovin a posílit příjem státního rozpočtu. Tranzitní cla byla v minulosti uvalována z fiskálního důvodu. Postupem času se tato cla zcela zrušila¹⁰.

Cla je možno rozlišovat také podle způsobu výpočtu na cla valorická (hodnotová), specifická a kombinovaná. Valorická cla se počítají procentní sazbou z hodnoty zboží. Hodnota zboží je dána fakturovanou cenou. Specifická cla se vyznačují svou jednoduchostí, protože se vyměřují pevnou částkou za fyzickou jednotku (kus, tunu, barel apod.). Clo kombinované vyplývá logicky z kombinace valorického a specifického cla. Snaží se odstranit kolísání zahraničních cen na ceny vnitřní.

Podle stupně regulace se cla dělí na autonomní a smluvní. Autonomní clo mívá většinou vyšší hodnotu a používá se ve vztahu ke státům, s nimiž určitá země nemá uzavřeny

⁹ Dumpingem se rozumí prodej vyváženého zboží za hranicemi levněji, než v zemi výroby.

¹⁰ Právní svobodu tranzitu potvrdila konference o svobodě tranzitu uskutečněná v roce 1921 v Barceloně.

smluvní závazky. Rozumí se tím jednostranné rozhodnutí státu. Smluvní clo se vyjednává na základě dvoustranných nebo mnohostranných smluv o vzájemném poskytování celních výhod.

Mezi další tarifní nástroje patří celní kvóty, celní stropy, daně a poplatky. Pomocí celních kvót a celních stropů můžeme dovážet výrobky na domácí trh za zvýhodněnou celní sazbu. Rozdíl mezi celní kvótou a celním stropem najdeme v tom, že po vyčerpání celní kvóty se již nemůže zboží na domácí trh dovážet při snížené celní sazbě, u celního stropu se dovoz realizuje dokud ho nezruší nějaký subjekt této země.

Netarifní nástroje

Netarifní nástroje jsou považovány za prostředky protekcionismu, neboť hlavním smyslem je podporovat rozvoj domácího trhu. Netarifní překážky určitým způsobem ovlivňují obchod a jejich výčet je celkem obsáhlý. Podle Fojtíkové (2009) jsou nejběžněji používána množstevní omezení (kvóty, licence, zákazy dovozu, dobrovolná omezení vývozu), finanční opatření (dovozní dávky, dovozní depozita aj.) a technické překážky (vydávání technických norem, hygienických předpisů, certifikace aj.). Výčet netarifních nástrojů je však nekonečný, proto není možné se o všech nástrojích zmínit.

Množstevní omezení (*quantitative restrictions*) se vyjadřuje množstvím produktů, které se může vyvézt nebo dovést. Nejpoužívanější netarifní překážkou je kvóta, uskutečňována prostřednictvím licenčního režimu. Licence tedy slouží jako prostředek pro administraci kvót. Jako typický příklad se uvádí například zákaz dovozu zbraní, drog nebo některých rostlin a zvířat. Při dobrovolném omezení vývozu dá exportér souhlas s omezením svého vývozu do určité země, poté se totiž vyhne ostatním netarifním opatřením.

Finanční opatření zahrnují další netarifní nástroje. Dovozní depozitum se určuje finanční částkou složenou při dovozu bez úroků ve výši stanovené procentem z celní hodnoty. Smyslem subvencí je podpora domácího trhu. V současné době se často používají v zemědělském sektoru.

Kvůli technickým překážkám obchodu se zvyšují náklady, rostou dovozní ceny a klesá konkurenceschopnost dovážených výrobků.

Z obecného pohledu se dá konstatovat, že netarifní nástroje představují „šedou oblast“ (*grey area*) v rámci mnohostranné obchodní politiky ve WTO.

2.2.2 Smluvní nástroje obchodní politiky

Smluvní prostředky se skládají z různých smluv, dohod a ujednání, které jsou uzavírány mezi jednotlivými státy. Nejstarší formu smluvních prostředků představuje mezinárodní smlouva, jenž zajišťuje kulturní komunikaci mezi obchodujícími státy. Mezinárodní smlouva platí dlouhodobě a automaticky se prodlužuje. Uzavírání smluvních vztahů je projevem suverenity země. Klasické smluvní nástroje zahrnují obchodní dohody, platební dohody a úvěrové dohody. V současné době převažují dohody o vědecko-technické spolupráci, technické pomoci, vyloučení dvojího zdanění atd.

Podle počtu zúčastněných států rozlišuje Beneš (2004) dohody dvoustranné (bilaterální) a mnohostranné (multilaterální). Bilaterální obchodní politika obsahuje hlavně dlouhodobé obchodní smlouvy. Smlouvy vstupují v platnost po souhlasu zákonodárného orgánu a zaměřují se na určitou komoditu. Mnohostranná obchodní politika je dána členstvím v mezinárodních organizacích hospodářského charakteru. V mnohostranných i dvoustranných smlouvách se setkáme s různými typy obchodních režimů. Jedná se o režim nejvyšších výhod, národní režim, reciproční a preferenční režim. Režim nejvyšších výhod se charakterizuje jako závazek jedné smluvní strany, která má poskytnout druhé smluvní straně všechny výhody, jenž jsou uplatňovány ve třetích zemích. Cílem je vyloučit jakoukoliv formu diskriminace. Národní režim slouží k tomu, aby partnerský stát dostal stejné zacházení se zbožím a službami jako domácí výrobce. Tato doložka slouží pro fungování WTO. Reciproční režim poskytuje navzájem stejné výhody. Preferenční režim funguje na principu, že jednomu státu jsou přiznávány výhody, které pak nejsou přiznány jiným státům.

Společným znakem smluvních nástrojů obchodní politiky je, že státy realizují obchod při vzájemné dohodě. Tím vzniká větší transparentnost při obchodování a stabilita v obchodních vztazích.

2.3 Shrnutí

Zapojení jednotlivých států do zahraničního obchodu ovlivňuje stát prostřednictvím obchodní politiky. Obchodní politika obsahuje souhrn zásad a opatření, jimiž daná země reguluje a provádí obchod a zahraničně obchodní platby. Účelem obchodní politiky je sledovat teritoriální a komoditní strukturu vývozu a dovozu zboží a služeb pro zajištění růstu a vnější rovnováhy ekonomiky. Obchodní politika využívá v každé zemi různé nástroje, které

slouží k prosazení záměrů států. Mezi autonomními a smluvními prostředky existuje vzájemná spojitost. Je to způsobeno tím, že účinnost smluvních opatření omezují autonomní prostředky rozdílně vůči jednotlivým integračním seskupením.

Protekcionismus používá takové nástroje státní intervence, jejichž účelem je tzv. ochrana domácího trhu. Tento směr považuje kladnou obchodní bilanci za příznivou a naopak zápornou obchodní bilanci za nepříznivou. Nejstarší protekcionistické opatření je clo. Nutno říci, že clo přináší domácí ekonomice ztrátu spotřebitelského přebytku, kterou si mezi sebou rozdělí domácí výrobci a stát.

Opačnou koncepcí obchodní politiky se stal liberalismus. Vyznačuje se postupným odstraňováním překážek v pohybu zboží celního i necelního charakteru. Liberalizace obchodu a rostoucí význam integračních uskupení ve světě po druhé světové válce podstatným způsobem změnily obchodní politiku prakticky ve všech zemích.

V srpnu roku 2007 začala na americkém hypotečním a úvěrovém trhu finanční krize, která se postupně přenesla do globální finanční krize. Důsledkem je přetrvávající recese v mnoha ekonomikách a růst nezaměstnanosti ve světě. Je nutné, aby globální problémy byly řešeny na globální úrovni. Zemím, které to nejvíce potřebují, se musí poskytnout finanční pomoc. Vzhledem k růstu poklesu světového obchodu a HDP může dojít ke zvýšení protekcionismu v mezinárodním obchodu. Průmyslově vyspělé země i rozvíjející se ekonomiky a rozvojové země se snaží svůj trh chránit.

3 Evropská unie a společná obchodní politika

Evropská unie (EU)¹¹ představuje nejdůležitější ekonomické integrační seskupení v Evropě, které v současnosti sdružuje dvacet sedm států Evropy (viz příloha č. 3). Další země o přistoupení usilují nebo mají již vstup do EU rozjednaný. Orgány Evropské unie získaly výlučnou kompetenci v oblasti společné obchodní politiky a mají tak nadnárodní nebo-li supranacionální charakter.

3.1 Formování Evropské unie

Důvody evropské integrace lze spatřovat v zabezpečování míru na evropském kontinentě, odstranění nacionalismu a usilování o spolupráci. Historie integrace se začíná počítat od 9. května 1950, kdy se zveřejnila Schumanova deklarace. Francouzský ministr zahraničí Robert Schuman¹² ve svém prohlášení navrhoval úzkou spolupráci mezi zeměmi, které spolu donedávna válčily. Tato myšlenka se zrealizovala v tzv. Pařížské smlouvě v roce 1951 a vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). K zakládajícím státům se řadí Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko. Platnost smlouvy o založení ESUO byla stanovena na 50 let, čili od 1. ledna 2002 ESUO neexistuje. Ve druhé polovině padesátých let se integrační zájmy přesouvaly do ekonomické sféry. Podpisem Římských smluv v roce 1957 se zakládající členské státy domluvily na vytvoření Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM). Hlavním cílem EHS byla podpora vzniku společného trhu. EURATOM se snažil o ochranu atomového výzkumu, zvýšení bezpečnosti jaderných zařízení a kontrolu využití atomové energie pro mírové účely. V roce 1967 se na základě Slučovací smlouvy spojily orgány ESUO, EHS a EURATOMU, ale jejich právní subjektivita nebyla dotčena. Od té doby se používalo pro dosavadní smlouvy a instituce označení Evropská společenství. O rok později byla vybudována celní unie, poté se zpracoval jednotný celní sazebník a byly položeny základy pro hospodářskou a měnovou unii. Výhody členství v ES zaujaly další země, v roce 1973 přistoupilo Dánsko, Irsko a Velká Británie.

¹¹ Od přijetí Lisabonské smlouvy se již nepoužívá označení Evropská společenství (ES), neboť smlouva zajišťuje právní subjektivitu také EU. Tím se posílila vyjednávací pozice Unie a zvýšila efektivita její činnosti na mezinárodní scéně.

¹² Robert Schuman navázal na původní myšlenku Jeana Monneta o postupném slučování hospodářských sektorů.

Sedmdesátá léta se ve světové ekonomice vyznačovala surovinovou a energetickou krizí. Evropské ekonomiky postrádaly dynamiku a vyskytovala se chronická nezaměstnanost. Navíc se rozpadl brettonwoodský měnový systém, a tak evropské státy zavedly Evropský měnový systém (EMS, 1979) a košovou měnovou jednotku ECU (*European currency unit*). V roce 1981 přistoupilo Řecko a o 5 let později také Španělsko a Portugalsko. V osmdesátých letech se evropská integrace opět oživila. Evropská komise vydala tzv. Bílou knihu o dokončení jednotného trhu, podle níž měl být Jednotný vnitřní trh (JVT) vytvořen do 1. ledna 1993. Cílem JVT jsou čtyři základní ekonomické svobody: volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Za první revizí Římských smluv je považován Jednotný evropský akt (JEA), který byl podepsán v roce 1987. JEA doplnil pravomoci ES o sociální politiku a politiku soudržnosti a Evropskou radu ustanovil jako jednu z institucí ES.

Výraznou změnu integračního procesu přinesla Smlouva o Evropské unii, která vstoupila v platnost v roce 1993. Maastrichtská smlouva, jak se podle místa podpisu nazývá, se pokoušela sjednotit různé názory ohledně budoucího vývoje a vytýčit hlavní ambiciózní cíle, např. vytvořit měnovou unii a nové společné politiky. O Evropské unii se neoficiálně hovořilo jako o chrámu a její principy se označovaly jako pilíře¹³:

- 1. pilíř – Evropské společenství,
- 2. pilíř – Společná zahraniční a bezpečnostní politika,
- 3. pilíř – Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

Dne 1. ledna 1995 se k EU připojily tři další státy – Finsko, Rakousko a Švédsko. Následující revizi dosavadního úsilí představovala Amsterodamská smlouva, jež vstoupila v platnost v roce 1999. Tato smlouva charakterizovala základní práva občanů EU a přesunula záležitosti azylové a přistěhovalecké politiky ze třetího pilíře do prvního. Ve stejném roce začala fungovat měnová unie v rámci jedenácti členských zemí EU. Avšak k nahrazení národních měn eurem došlo až v roce 2002, kdy byly uvedeny do oběhu nové bankovky a mince¹⁴.

¹³ Převratnou změnu, kterou přinesla Lisabonská smlouva, je tzv. komunitarizace třetího pilíře EU. Zjednodušeně řečeno to znamená, že oblast policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, jež byla doposud rozvíjena v mezivládním režimu, byla začleněna do struktur a mechanismů nadnárodního Evropského společenství. Třetí pilíř byl již od počátku svého založení považován za provizorní řešení. Byl kritizován za těžkopádnost, pomalost, nepružnost a neefektivitu jednomyslného hlasování.

¹⁴ Některé státy EU se zavedení eura bránily, takže v současné době euro neplatí ve všech státech EU, ale pouze v šestnácti zemích eurozóny (v Belgii, Finsku, Francii, Irsku, Itálii, Lucembursku, Německu, Nizozemí, Portugalsku, Rakousku, Řecku, Španělsku, Kypru, Maltě, Slovinsku, Slovensku).

Předposlední smlouvou EU se stala Smlouva z Nice. Záměrem smlouvy bylo rozšířit Unii o nejlépe připravené země. Evropská unie zažila své historicky největší rozšíření v roce 2004, kdy se počet jejích členů zvýšil z 15 na 25. Kromě České republiky přistoupilo do EU Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Malta, Maďarsko, Polsko, Slovensko, a Slovinsko. Zatím naposledy se Unie rozšířila o dva státy v roce 2007, a to o Bulharsko a Rumunsko. V současnosti jsou kandidátskými zeměmi Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie a Turecko. Za potenciální země EU jsou považovány zbývající balkánské státy: Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko a Kosovo.

Rozšíření EU v roce 2004 a 2007 naznačilo potřebu reformy rozhodovacích procesů, jenž by zvýšila akceschopnost EU. Snahu o sjednocení evropských orgánů a jasné vymezení pravomocí EU tzv. Evropskou ústavou na jaře 2005 některé státy v referendech odmítly. S platností od 1. 12. 2009 ji nahradila po zdlouhavém a komplikovaném ratifikačním procesu Lisabonská smlouva. Smlouva předpokládá nezbytné reformy a posílení role Evropské unie v mezinárodním měřítku. Nejvýraznější změny spočívají zejména v rozšíření pravomocí Evropského parlamentu, snaze o usnadnění rozhodovacího procesu EU a vytvoření nových funkcí „evropského prezidenta“ (oficiálně stálého předsedy Evropské rady) a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Evropská unie představuje nejpokročilejší integrační proces národních států ve světě. Zprvu probíhala spolupráce jen ve strategických sektorech ekonomiky, později se jednalo o ekonomickou integraci od zóny volného obchodu přes celní unii, společný trh až k současné nedokončené měnové unii.

Vliv světové finanční krize na Evropskou unii

Unie se začala potýkat v září 2008 se světovou finanční krizí. Všechny členské země přijaly určitá ochranná opatření v reakci na problémy finančního sektoru v Evropě. Středem zájmu pro hospodářské oživení jsou pracovní místa, infrastruktura a energetická účinnost. Tabulka 3.1 zobrazuje, že všechny členské státy Evropské unie zaznamenaly kvůli světové finanční krizi v roce 2009 záporný růst reálného HDP. Reálné HDP Unie se snížilo o 4,2 %. Vyhlídky evropské ekonomiky pro rok 2010 směřují k pozvolnému procesu jejího ožívání.

Tabulka 3.1 - Růst reálného HDP v zemích Evropské unie v roce 2009 v %

Členský stát	v %	Členský stát	v %	Členský stát	v %
Belgie	-3,1	Francie	-2,2	Rakousko	-3,6
Bulharsko	-5,0	Itálie	-5,0	Polsko	-1,7
Česká republika	-4,8	Kypr	-0,7	Portugalsko	-2,7
Dánsko	-5,1	Lotyšsko	-18,0	Rumunsko	-7,1
Německo	-5,0	Litva	-15,0	Slovinsko	-7,8
Estonsko	-14,1	Lucembursko	-3,6	Slovensko	-4,7
Itálie	-7,5	Maďarsko	-6,3	Finsko	-7,8
Řecko	-2,0	Malta	-1,9	Švédsko	-4,9
Španělsko	-3,6	Nizozemí	-4,0	Spojené království	-5,0
EU-27 = -4,2					

Zdroj: Eurostat, real GDP growth rate, 2010, vlastní úpravy.

3.1.1 Instituce Evropské unie

Členské státy EU zůstávají nezávislými suverénními národy, avšak spojují svoji suverenitu, aby získaly sílu a světový vliv, který by jako samostatné země mít nemohly. Spojování suverenity znamená, že členské státy delegují některé ze svých rozhodovacích pravomocí na vzájemně společné instituce, aby rozhodování mohlo probíhat demokraticky.

Systém různých úrovní politik má velký význam pro jasné vymezení směřování a pravomocí EU. Zajišťuje jednotu evropského prostoru, suverenitu a různorodost členských států. Společné politiky jsou zcela v rukou unijních orgánů, které tak mají výlučnou kompetenci. Do této skupiny patří společná obchodní politika, zemědělská, dopravní, rybolovná a měnová politika (pro země používající euro). V případě koordinovaných politik zůstává těžiště i nadále v členských zemích a orgány EU zajišťují pouze jejich harmonizaci a koordinaci. Jedná se o například o politiku regionální, průmyslovou, energetickou, sociální aj. Realizace doplňujících politik spočívá především v kompetenci jednotlivých států. Jsou to oblasti kultury, vědy a výzkumu, veřejného zdraví, politiky zaměstnanosti apod. Oblasti, které zůstávají výlučně v kompetenci členských států jsou např. vnitřní organizace států, národní identita, veřejná správa, lékařská péče, veřejný pořádek a bezpečnost atd.

Evropský parlament

Evropský parlament zastupuje zájmy občanů EU, kteří ho volí každých pět let. Hlavním úkolem Parlamentu je přijímat evropské zákony na základě návrhů předkládaných Evropskou komisí. Tento úkol plní Parlament společně s Radou Evropské unie. Parlament i Rada mají rovněž společnou odpovědnost za schvalování rozpočtu Unie. Hlavní zasedání Evropského parlamentu se konají ve Štrasburku, ostatní pak v Bruselu. V současné době zasedá v Parlamentu 736 poslanců¹⁵.

Rada Evropské unie

Rada Evropské unie, dříve známá jako Rada ministrů, je považována za hlavní rozhodovací orgán EU. Kromě přijímání právních předpisů s Parlamentem má Rada na starosti zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku EU. Rada se skládá z ministrů vlád všech zemí Unie. Konkrétního zasedání se účastní ti ministři, kteří jsou odpovědní za projednávané záležitosti (např. ministři zahraničních věcí, ministři hospodářství a financí, ministři zemědělství apod.). Každá země má přidělen určitý počet hlasů (viz příloha č. 4), jenž odráží počet obyvatel. Většina rozhodnutí je přijímána většinovým hlasováním, ovšem v citlivých oblastech jako je azyl, přistěhovalectví nebo zahraniční politika, je nutné hlasovat jednomyslně¹⁶.

Evropská komise

Evropská komise jako výkonný orgán EU zastupuje a hájí zájmy Unie jako celku. Vytváří návrhy nových právních předpisů, které předkládá Parlamentu a Radě. Důležitým úkolem Komise je každodenní provádění politik EU, využívání fondů Unie a dohlížení na to, aby byly dodržovány evropské předpisy. Komisi tvoří 27 komisařů, po jednom z každé země EU. Od roku 2014 klesne počet členů Komise na dvě třetiny počtu členských států. Komise se má tímto krokem stát akceschopnějším orgánem a posílit její nadnárodní charakter.

Evropská rada

Evropská rada¹⁷ je hlavní politický orgán stojící na vrcholu právního systému EU. Vznikla v sedmdesátých letech z pravidelných schůzek nejvyšších představitelů členských

¹⁵ Lisabonská smlouva říká, že žádná země nemůže mít méně než šest poslanců a více než 96.

¹⁶ Od roku 2014 se od jednomyslnosti přejde k tzv. kvalifikované většině. K jejímu dosažení je třeba souhlasu 55 % členských států, jež dohromady reprezentují 65 % obyvatel EU.

¹⁷ Evropskou radu jakožto politický orgán Evropské unie nelze zaměňovat s Radou EU, která je legislativním a výkonným orgánem, ani s nezávislou mezinárodní organizací – Radou Evropy.

zemí. Oficiální status získala až v roce 1993. Evropská rada nese odpovědnost za základní politická rozhodnutí, řešení závažných problémů a určování směru vývoje evropské integrace. Zasedání Evropské rady se účastní hlavy jednotlivých členských států, resp. premiéři a většinou také ministři zahraničních věcí.

K dalším významným institucím EU se řadí Evropský soudní dvůr, Evropský účetní dvůr, finanční orgány (Evropská centrální banka, Evropská investiční banka), poradní orgány (Výbor regionů, Hospodářský a sociální výbor) a jiné specializované subjekty (Evropský ombudsman, Evropský inspektor ochrany údajů).

3.2 Vznik a vývoj společné obchodní politiky

Společná obchodní politika (*Common Commercial Policy*, CCP) je jedním ze základních kamenů vnějších ekonomických vztahů členských zemí EU, tzn. vztahů s třetími zeměmi a patří v Unii k jednomu z nejstarších, jenž byly od počátku EHS začleněny do oblasti společného zájmu všech členských zemí. Tato politika je praktikována vůči zemím, které jsou za vnějšími hranicemi Unie (tzv. extrakomunitární obchod), zatímco obchodní vztahy v jejím rámci jsou regulovány politikou na ochranu hospodářské soutěže (tzv. intrakomunitární obchod). Společná obchodní politika je oblastí, ve které členské země EU přenesly většinu kompetencí, ohledně zahraničně obchodní politiky, na orgány Unie. Instituce EU tak mohou vystupovat při jednáních s nečlenskými státy EU jako samostatný subjekt a rozhodovat v otázkách obchodní politiky v zájmu celé Evropské unie. Je vytvářen tzv. společný celní sazebník pro dovozy z třetích zemí a jakékoliv úpravy celních sazeb nejsou záležitostí členských států. Pomocí nadnárodních orgánů EU, které byly popsány v subkapitole 3.1.1, se uzavírají mezinárodní dohody o obchodní a hospodářské spolupráci, poskytují obchodní preference nebo naopak přijímají ochranná opatření. Podle Fojtíkové (2006) je cílem CCP pomocí společných nástrojů a strategií zajistit ochranu vnitřního trhu EU před dumpingovými a subvencovanými dovozy a v rámci obchodních jednání usnadnit producentům a vývozcům z EU přístup na trh třetích zemí. Ačkoliv se společná obchodní politika realizovala od konce padesátých let dvacátého století zakladatelskou šesticí států, prošla několika různými etapami, během nichž se měnila její podstata i nástroje.

V roce 2006 Komise zveřejnila dlouho očekávanou strategii „*Globální Evropa: Posílené partnerství k zajištění přístupu na trh*“ („*Global Europa: Competing in the World*“),

kteřá se zaměřuje na liberalizaci podmínek mezinárodního obchodu. Základním východiskem je nutnost dokončení jednotného vnitřního trhu EU a zlepšení přístupu na trh jak pro evropské zboží mířící na zahraniční trhy, tak přístupu zahraničního zboží na trh EU. Klíčovým prvkem tohoto nového přístupu je nové decentralizované partnerství mezi Komisí, členskými státy a podniky přímo ve třetích zemích, kde je díky znalosti místních poměrů snazší identifikovat překážky volného obchodu a čelit jim.

3.2.1 Právní základ společné obchodní politiky

Se vznikem EHS, v roce 1957, začala být utvářena i společná obchodní politika. Zakládající šestice států EHS nejprve vytvořila celní unii, jenž měla vést až ke vzniku společného trhu. Pomocí **Římské smlouvy** (1957) chtěly členské státy přispět ke zrušení veškerých restrikcí v mezinárodním obchodu. Ustanovení článku 133 se týkalo jednotných zásad, na nichž měla být společná obchodní politika založena. Prakticky to způsobilo odstraňování cel a ostatních obchodních překážek mezi členskými zeměmi a tím se začala uplatňovat jednotná celní a obchodní politika vůči třetím zemím, byl vytvořen jednotný celní sazebník a určila se pravidla pro používání ochranných opatření vůči nečlenským zemím i pravidla pro preferenční zacházení. Celní unie byla dokončena v roce 1968. O rok později se obchodní politiky jednotlivých zemí převedly do kompetence nadnárodních orgánů Společenství.

Maastrichtskou smlouvou z roku 1993 se potvrdily základní cíle a principy společné obchodní politiky. **Amsterodamská smlouva** (1997) rozšířila působnost společné obchodní politiky o obchod se službami a právy duševního vlastnictví. Podle **Smlouvy z Nice** (2000) se podstatně změnil článek 133 Smlouvy o založení Evropských společenství. Cílem bylo přiblížit obsah článku realitě moderní obchodní politiky. Došlo také ke změně rozhodovacích postupů. Do té doby instituce disponovaly výlučnými kompetencemi jen v oblasti obchodu se zbožím, avšak Niceská smlouva přidala do výlučné kompetence také jednání o dohodách týkající se služeb a práv k duševnímu vlastnictví. V těchto případech se rozhoduje na základě kvalifikované většiny hlasů¹⁸. Existují však určité výjimky, kdy Rada EU rozhoduje jednomyslně¹⁹, např. pokud dohoda obsahuje ustanovení vyžadující jednomyslné přijetí

¹⁸ Kvalifikovaná většina je počet hlasů Rady EU vyžadovaný pro rozhodnutí. Od posledního rozšíření je kvalifikovaná většina definována jako 255 hlasů z celkových 345 a současně by měla představovat 62 % populace EU. Od roku 2014 se bude hlasovat podle pravidel stanovených Lisabonskou smlouvou.

¹⁹ Další výjimku představují dohody, jenž směřují k harmonizaci práva členských států v oblastech vyloučených Smlouvou o ES z harmonizace (tj. sociální a vzdělávací politika, zdravotnictví, kultura). Tyto dohody spadají do kompetence sdílené Společenstvím a členskými státy.

vnitřních pravidel nebo týká-li se dohoda oblasti, ve které Společenství nevyužilo své pravomoci pravidla přijmout. Z článku 133 Smlouvy o ES byly odstraněny dopravní služby.

Lisabonská smlouva, platná od prosince 2009, znamená pro společnou obchodní politiku další výrazné změny. CCP se stala součástí vnější činnosti EU a byla rozšířena o oblast přímých zahraničních investic (tj. ochranu těchto investic a řešení případných sporů), jenž byla ve výlučné působnosti EU. S ohledem na dosavadní vývoj je CCP charakteristická těmito jednotnými zásadami²⁰ (Smlouva o fungování Evropské unie, 2008):

- úpravy celních sazeb,
- uzavírání celních a obchodních dohod týkajících se obchodu se zbožím a službami,
- obchodní aspekty duševního vlastnictví,
- přímé zahraniční investice,
- sjednocování liberalizačních opatření,
- vývozní politika a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování.

Cílem společné obchodní politiky je podle článku 206 Smlouvy o fungování EU: „*přispívat ve společném zájmu Unie k harmonickému rozvoji světového obchodu, k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a přímých zahraničních investic a ke snižování celních a jiných překážek*“ (Smlouva o fungování Evropské Unie, 2008).

Fungování CCP se zakládá na tzv. společných obchodně politických režimech, které obsahují společná pravidla pro dovoz a vývoz, jimiž se musí členské státy EU řídit. Legislativní základ společných pravidel pro vývozy je ustanoven v Nařízení Rady (EHS) č. 2603 V/69, o ustanovení společných pravidel pro vývoz. Pravidla spočívají v realizaci volného, neomezeného vývozu do třetích zemí, který nepodléhá množstevnímu omezení nebo zákazům vývozu v zájmu ochrany veřejné morálky, politiky, bezpečnosti atd. Pravidla se používají při pojišťování vývozních úvěrů, vývozu zboží a technologií dvojího užití, vývozu určitých položek kulturní povahy a při zákazu vývozu „mučících nástrojů“. Každá dílčí oblast se realizuje na základě jednotlivých nařízení, které byly vydány Radou EU. Pravidla se vztahují na průmyslové i zemědělské výrobky (obchod se zemědělskými výrobky je řízen ještě dalšími

²⁰ Zásady jsou uvedeny v článku 207 Smlouvy o fungování EU (bývalý článek 133 Smlouvy o ES).

pravidly). Opatření jsou aplikována vůči všem třetím zemím, kromě oblasti francouzských zámořských departementů, na kterou se vztahuje Nařízení Rady (EHS) č. 2604/69.

Společná pravidla pro dovozy se aplikují na dovážené produkty mající původ ve třetích zemích, a to základě Nařízení Rady (ES) č. 3285/94, o společných pravidlech pro dovozy a její redukované verze Nařízení Rady (ES) č. 518/94. Tato opatření neplatí na textilní výrobky, které se řídí zvláštními pravidly a dovozy z třetích zemí, jenž jsou předmětem vlastních dovozních pravidel země. Z geografického hlediska se pravidla z těchto nařízení nevztahují na dovozy z Albánie, Společenství nezávislých států, Severní Koreje, Číny, Mongolska a Vietnamu (Fojtíková, 2009).

Rozhodování ve společné obchodní politice

Členské státy EU dosáhly ve společné obchodní politice nevyššího stupně spolupráce. Tato skutečnost spočívá v tom, že členské státy delegovaly veškeré pravomoci týkající se obchodně politických otázek vůči třetím zemím na instituce EU. Nedochází však k tomu, že by se členové příslušným nařízením pouze pasivně podřizovali.

Evropský parlament společně s **Radou EU** přijímají opatření na základě Lisabonské smlouvy vymezující rámec pro provádění CCP. Tato opatření jsou přijímána ve formě nařízení a schvalují se pomocí řádného legislativního postupu. Evropský parlament s Radou sdílí pravomoci v oblastech jako je např. antidumping, regulace tržních bariér, implementace autonomních obchodních opatření, což je Všeobecný systém preferencí. Můžeme předpokládat, že posílení pravomocí Parlamentu do legislativního procesu v rámci společné obchodní politiky a jeho výrazné zapojení do uzavírání mezinárodních smluv, celý proces zpomalí a prodlouží, protože se musí učinit více kroků k nařízení či uzavření mezinárodních smluv. CCP je jako součást vnější činnosti Unie utvářena **Radou pro zahraniční věci (FAC)**. Té předsedá vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. V současné době tuto funkci vykonává *Catherine M. Ashton*. Lisabonskou smlouvou jsou upravovány pravomoci vysokého představitele Unie hlavně v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, ale v oblasti obchodní politiky nikoliv. Z toho vyplývá, že vysoký představitel sehrává v CCP spíš roli koordinační a podpůrnou. Má také v kompetenci tzv. Evropskou službu pro vnější činnost (*European External Action Service, EEAS*), jejíž chod zajišťují úředníci Evropské komise, Rady EU a členských států. Fungování Evropské služby, jako jedna z institucionálních inovací, má přispět k efektivnějšímu vystupování EU navenek. Vytvoření EEAS a přechod společné obchodní politiky pod Radu pro zahraniční věci

znamená vytvoření nového mezičlánku mezi členskými státy a evropskými institucemi (Analýza dopadů Lisabonské smlouvy, 2010).

Rozhodování probíhá na základě návrhů předložených **Evropskou komisí**, resp. jejím **Generálním ředitelstvím pro obchod (DG Trade)**. O uvalení antidumpingového cla či přijetí ochranného opatření rozhoduje Komise, ale o přijetí konečného antidumpingového opatření rozhoduje Rada na návrh Komise. Při sjednávání dohod s třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi, Komise podá Radě doporučení na jejich sjednání. Poté Rada zmocní Komisi k zahájení jednání a stanoví ji mandát pro jednání. Rada i Komise mají odpovědnost za slučitelnost sjednaných dohod s vnitřními politikami a předpisy Unie. U těchto typů smluv rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou²¹. Důležitou pomoc poskytuje Komisi zvláštní výkonný výbor, tzv. **Výbor pro otázky článku 133**²² ustanovený Radou. V rámci výboru existují pracovní skupiny, které se zaměřují se na jednotlivá teritoria a skupiny zboží. V čele stojí předseda, který vykonává politický dohled nad činností členů výboru. Jeho náměstek odpovídá za uskutečnění Rozvojové agendy z Dauhá a mnohostranný obchodní systém, dále za obchodní vztahy, které EU vytváří se zeměmi ACP²³, Austrálií a Novým Zélandem, dohlíží nad oblastí obchodu a rozvoje, na realizaci Všeobecného systému preferencí, dodržování pravidel původu apod. Jednotliví členové Výkonného výboru jsou zodpovědní za příslušné oblasti ve svých resortech. Ve výboru pracují také další osoby, např. osobní asistenti, mluvčí a provozní pracovníci výboru.

Lze konstatovat, že tvorba a provádění CCP se realizuje efektivním a transparentním způsobem. Komunitární právní akty nalezneme v Úředním věstníku EU a jsou implementovány na úrovni Evropské unie či jednotlivých členských států.

3.2.2 Nástroje společné obchodní politiky

K realizaci společné obchodní politiky používá Unie nástroje autonomní a smluvní. Jejich cílem je chránit národní zájmy a zajistit obchodní spolupráci s dalšími zeměmi. Do **autonomní obchodní politiky** patří všechna opatření týkající se dovozu a vývozu zboží, která EU uskutečňuje mimo rámec smluvních závazků vůči třetím zemím, využívá je tudíž autonomně (jednostranně). **Smluvní obchodní politika** zahrnuje smluvní ujednání EU se

²¹ Při uzavírání dohod týkajících se obchodu se službami, obchodu s kulturními a audiovizuálními službami, obchodu se sociálními, vzdělávacími a zdravotnickými službami, obchodních aspektů duševního vlastnictví a přímých zahraničních investic, rozhoduje Rada jednomyslně.

²² Název výboru je odvozen od čísla článku Smlouvy o založení ES, kterým je CCP ustanovena.

²³ ACP představuje uskupení 79 rozvojových zemí, z nichž 48 patří do subsaharské Afriky, 16 do oblastí Karibiku a 15 do Pacifiku. ACP vzniklo Dohodou z Georgetownu v roce 1975.

třetími zeměmi o dovozu a vývozu zboží. Ujednání se mohou týkat jednotlivých zemí nebo jejich seskupení regionů a mohou mít také globální dimenzi.

Dle charakteru použití se nástroje dělí na obranné a ofenzivní nástroje. **Obranné nástroje** (*Trade Defence Instruments*, TDI) se používají v případě zajištění spravedlivého obchodu a ochrany zájmu Unie. Mnohostranná pravidla WTO určují jejich aplikaci. Fojtíková (2008) definuje tyto obranné nástroje:

- antidumpingová opatření,
- vyrovnávací (protisubvenční) opatření,
- obchodně politická ochranná opatření.

Antidumpingová opatření se uvalují v podobě antidumpingového cla a jsou přijímána proti dovozům výrobků, které jsou na vnitřním trhu Unie prodávány za nižší ceny, než je cena stanovena na domácím trhu vývozce (dumpingové ceny), nebo je-li prodejní cena pod úrovní výrobních nákladů. Pro zjišťování dumpingu a jejich opatření sloužící jako prevence pro tuto nekalou obchodní praxi, byla v rámci GATT podepsána v roce 1994 Dohoda o provádění článku VI. Dohoda byla do *acquis* Společenství zařazena Nařízením Rady č. 384/96. Antidumpingové clo se může uvalit pouze v případě, jsou-li splněny tři podmínky: byl zjištěn výskyt dumpingu, vlivem dumpingu vznikla materiální újma unijnímu průmyslu, při přijímání opatření se musí brát ohled na celkové zájmy EU (tj. náklady v souvislosti s přijetím antidumpingového opatření musí odpovídat očekávaným ziskům). Antidumpingová opatření se provádí na základě podání písemné stížnosti ze strany unijního průmyslu či členského státu. Stížnosti a jejich zhodnocení jsou v kompetenci Komise, která může přijímat předběžná opatření. Konečné uvalení antidumpingového cla však závisí na Radě EU²⁴. Antidumpingové řízení se koná maximálně patnáct měsíců. Ukončení šetření znamená buď přijetí antidumpingového cla, nebo přijetí závazku na období trvající maximálně pět let.

Vyrovnávací opatření jsou využívána, když vlády třetích zemí poskytují svým výrobcům dotace na výrobu určitého produktu a tím pádem jim pomáhají snižovat výrobní náklady nebo vývozní cenu, což ohrožuje výrobce z Unie produkující stejné výrobky, ale za vyšší cenu. Dotace mají charakter vývozní dotace nebo jsou poskytovány pro určitou společnost, průmysl či jejich skupiny. Tato finanční pomoc obsahuje všechny fáze realizace výrobků (tj. od výroby přes vývoz, prodej a dopravu zboží). Pokud se zjistí, že byl vývoz

²⁴ Komise je oprávněna uvalit konečné antidumpingové clo pouze v případě výrobků uhlí a oceli.

subvencován, Unie uvalí na dovozy těchto výrobků tzv. vyrovnávací clo. Při postupu šetření a přijímání opatření se postupuje stejným způsobem jako při přijímání antidumpingových opatření. Mezinárodní pravidla týkající se vyrovnávacích opatření byla sepsána v rámci WTO v roce 1995 v Dohodě o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. Implementace dohody je zajištěna formou Nařízení Rady č. 2026/97.

Obchodně politická opatření se aplikují vůči členům WTO na základě Nařízení Rady č. 3285/94. Unie dočasně použila jednotlivá ochranná opatření vůči některým nečlenským zemím WTO (např. Čína a její dovoz textilních výrobků). Ochranná opatření se vyskytují v podobě množstevních kvót nebo sledování dovozu.

Opakem obranných nástrojů jsou **nástroje ofenzivní** (*Trade Barriers Regulation*, TBR), které se používají prostřednictvím Mechanismu obrany před nedovolenými překážkami obchodu. Jejich účelem je odstraňování překážek při obchodování s třetími zeměmi. Pokud se vyskytne podezření, že některý z výrobců EU narazí na obchodní překážky na třetích trzích, podá Komisi stížnost a ta se případ snaží vyřešit na bilaterální nebo na multilaterální úrovni.

Autonomní nástroje společné obchodní politiky

První skupinu autonomních nástrojů společné obchodní politiky zahrnují tarifní nástroje, druhou skupinu tvoří netarifní nástroje. Jejich kvantifikace se považuje za stěžejní rozdíl mezi tarifními a netarifními nástroji. Tarifní opatření můžeme přesně sledovat a zaznamenávat, zatímco u netarifních opatření to není možné.

K základním **tarifním nástrojům**, které používá EU, se řadí celní sazebník se společnými tarify, celní kvóty, celní stropy. Celní sazebník Unie (*Common Customs Tariff*, CCT) obsahuje výši cel a popis zboží, k němuž jsou cla přiřazena. V sazebníku jsou vymezeny celkem tři části. V první části se nachází všeobecná a zvláštní ustanovení, ve druhé se uvádí konkrétní výše celních sazeb a poslední část zahrnuje přílohy, kde jsou popisovány informace o zemědělských výrobcích, farmaceutických látkách, kvótách a zvýhodněném sazebním zacházení. Z obecného hlediska je clo definováno jako povinná dávka ze zboží při přechodu přes celní hranici vybíraná státem. Je považováno za nejpoužívanější autonomní nástroj CCP. Cílem tarifní ochrany Unie je chránit výrobce z EU, např. před neočekávanými dovozy nebo při výskytu nadměrného množství zboží dováženého zboží na vnitřní trh EU. Cla jsou považována za zdroje společného rozpočtu. Do rozpočtu se odvádí 75 % příjmů získaných na clech za kalendářní rok, zbytkem členské státy pokrývají vlastní administrativní náklady v souvislosti s celním odbavením zásilky. Liberalizace světového obchodu způsobuje pokles podílu cel na rozpočtu EU. V roce 1991 dosahovaly příjmy z dovozních cel

22 % rozpočtu ES, v roce 2006 tento podíl představoval okolo 12 %. Celní sazebník se každoročně vydává ve formě nařízení Komise k 1. lednu a je publikován v Úředním věstníku Společenství. Kromě celního sazebníku se v rámci EU používá systém TARIC (*Tarif Intégré Communautaire*). Tento integrovaný sazebník rozšiřuje celní sazebník o platnou legislativu EU. Celní sazby jsou aktualizovány a poskytovány pouze v elektronické podobě, které jsou přístupné na internetových stránkách Evropské komise nebo jednotlivých členských států.

Celní kvóty se určují množstvím zboží nebo hodnotou v určitém období, v němž se dostalo do volného oběhu²⁵ za sníženou celní sazbu. Vyskytují se smluvní celní kvóty, které čerpáme zbožím dováženým ze všech třetích zemí a preferenční celní kvóty, jenž lze čerpat dovezeným zbožím s prokázaným původem z jedné země nebo skupiny zemí, pro kterou je kvóta stanovena. Celní kvóty spravují Generální ředitelství pro daně a celní unii (DG TAXUD) a Generální ředitelství pro zemědělství (DG AGRI). DG TAXUD používá metodu pro čerpání kvót „*first-come, first served*“. Deklarant požádá o sníženou celní sazbu v rámci celní kvóty po propuštění zboží do volného oběhu. Celní kvóty řízené DG AGRI se týkají jen na dovoz zemědělských výrobků. Aby mohla být snížená celní sazba uplatněna, musí být předložena platná licence.

Jako poslední tarifní nástroj jsou uvedeny celní stropy. Jsou charakterizovány množstvím zboží, které je vyjádřeno v měrných jednotkách či hodnotou za zvýhodněnou celní sazbu. Rozdíl mezi celní kvótou a celním stropem spočívá v tom, že u celních stropů můžeme celní sazbu uplatňovat i po dosažení určitého množství. Celní kvóty i stropy se označují šesti číslicemi, které jsou stejné s kódy zboží uvedené v systému TARIC.

Evropská unie označuje **netarifní nástroje** jako „neviditelné překážky obchodu“. Unie používá netarifní nástroje v souladu s přijatými mezinárodními závazky, k nimž přistoupila v rámci bilaterálních nebo mnohostranných obchodních vztahů se třetími zeměmi. Zpráva *Trade Policy Review* vypracovaná WTO v roce 2004 jmenuje netarifní nástroje: omezení obchodu v souladu s přijatými rezolucemi Bezpečnostní rady OSN, zákazy nebo omezení dovozu, licenční požadavky a jiná obchod omezující opatření uplatňována v souladu s mezinárodními smlouvami, dovozní omezení, monitorování a kontroly dovozu na pozadí technických požadavků zahrnující normy, hygienické a rostlinolékařské předpisy, dovozní licence na dovoz určitých zemědělských výrobků ze třetích zemí dovážených do EU, zvláštní režim aplikován vůči dovozům z určitých zemí, tj. z Albánie, Arménie, Běloruska, Číny,

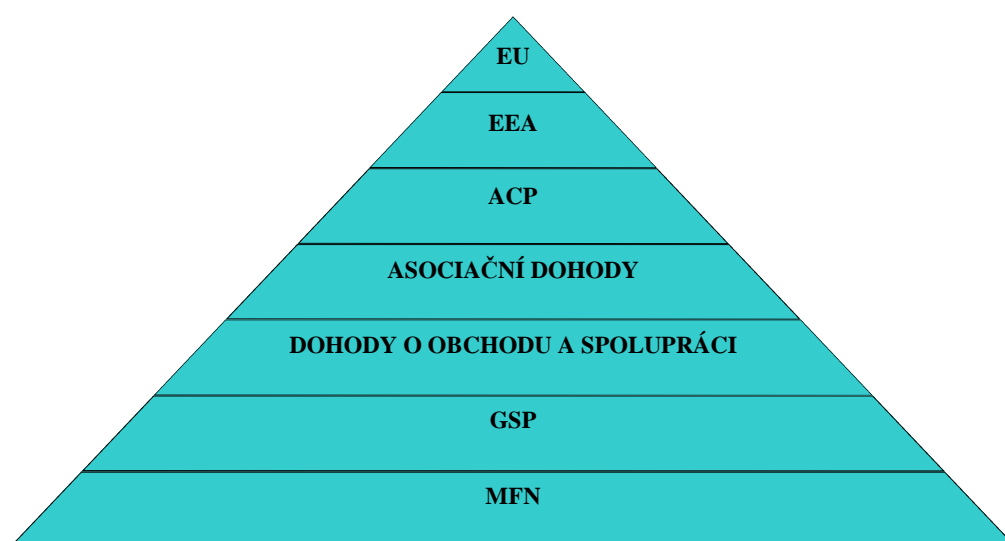
²⁵ Volný oběh je jeden z celních režimů, pomocí kterého se zboží po zaplacení cla a daní uvolňuje do oběhu a tím pádem zboží získává původ Společenství.

Gruzie, Kazachstánu, KLDK, Kyrgyzstánu, Moldavsko, Mongolska, Ruska, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Ukrajiny, Uzbekistánu a Vietnamu (Fojtíková, 2008).

Smluvní nástroje společné obchodní politiky

Upevňování obchodních vztahů EU se třetími zeměmi probíhá zejména na smluvním základě. Za základní nástroj pro dosažení stability a předvídatelnosti v obchodních vztazích je považována mezinárodní obchodní smlouva. Smlouvy se uzavírají buď s jednotlivými zeměmi nebo skupinami zemí (bilaterální dohody), nebo jsou vyjednávány v rámci mnohostranných jednání, např. na základě WTO (multilaterální dohody). Z toho vyplývá, že společná obchodní politika se uskutečňuje kontinentálně, regionálně či globálně. Obchodní vztahy zemí Evropské unie jsou velmi členité a jsou dány různou úrovní poskytovaných preferencí. Systém obchodních vazeb je hierarchicky uspořádán podle míry a charakteru liberalizace vzájemných vztahů a tvoří jakousi **pyramidu obchodních vztahů** (viz obrázek 3.1). Čím vyšší postavení v pyramidě, tím více výhod obchodní partneři ve vztahu k EU používají. Podstatou preferenčního systému je umožnit přístup na vnitřní trh dané země za zvýhodněných podmínek. Preference se vyskytují v podobě preferenčního cla, preferenčního snížení cla, preferenční celní kvóty nebo sezónní preferenční kvóty. Je nutné říci, že v současné době dochází v rámci pyramidy k anulaci obchodních vazeb a tudíž je možné ji považovat za zastaralou.

Obrázek 3.1 – Pyramida obchodních vztahů Evropské unie

Zdroj: Šrein, 1999, vlastní úpravy.

Evropská unie

Největší míra liberalizace obchodu funguje mezi členy EU. Pomocí vnitřního trhu EU se zboží přesouvá z jednoho členského státu do druhého. Jsou odstraněna běžná opatření zahraničního obchodu, neuplatňují se cla, množství limity, ochranná opatření proti nekalému obchodu nebo zvýšeným dovozům. Neprokazuje se původ zboží a nemusí se předkládat povolení vývozu či dovozu.

Evropský hospodářský prostor

Nejvyššího stupně integrace podle úrovně poskytovaných preferencí bylo dosaženo v rámci Evropského hospodářského prostoru (*European Economic Area*, EEA). EEA byl vytvořen v roce 1994 mezi státy Unie a třemi státy Evropského sdružení volného obchodu²⁶, tj. Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem. EEA se definuje jako prostor bez vnitřních hranic, v němž se jednotlivé členské státy EEA zavázaly k aplikaci principů a zásad jednotného vnitřního trhu na svém území. Cílem EEA bylo zajištění volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.

ACP

Seskupení ACP (*The African Caribbean and Pacific Groups of States*) v současné době tvoří 79 rozvojových států subsaharské Afriky, karibské a tichomořské oblasti. V minulosti tyto státy nebyly samostatné a se zeměmi Unie je spojovaly koloniální vztahy. V Římské smlouvě o EHS se těmito zámořským územím zaručoval zvláštní obchodní režim formou přidružení. Postupem času se mezi státy ACP a Unii vytvořil specifický vztah, založený na silné asymetrii a garantující zemím ACP určitá zvýhodnění, např. při vývozu zemědělských produktů a nerostných surovin. Pro zemědělské plodiny byly zavedeny systémy cenových příplatků STABEX²⁷ a SYSMIN²⁸. Mechanismus STABEX byl představen první dohodou z Lomé v roce 1975 a SYSMIN až v roce 1979. Avšak tyto formy podpory nebyly efektivní, a proto zanikly. V roce 2000 byly nahrazeny Dohodou o partnerství z Cotonu mezi EU a ACP s platností na dvacet let. Důraz je v dohodě kladen na posílení politického dialogu,

²⁶ Evropské sdružení volného obchodu (*The European Free Trade Association*, EFTA) charakterizuje společenství čtyř evropských států, jež vzniklo jako možnost pro ty země, který nebylo dovoleno nebo se nechtěly připojit k Evropskému společenství. EFTA bylo vytvořeno v roce 1960 a současnými členy jsou Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

²⁷ STABEX byl vytvořen za účelem stabilizace exportních příjmů zemím ACP Unie zajistila minimální příjmy téměř 40 zemědělských výrobků, jež tvořily většinu podíl exportu těchto rozvojových zemí.

²⁸ Cíl SYSMINU spočívá v podpoře těžby vybraných nerostných surovin a zmírnění obtíží těžebního průmyslu v zemích ACP. Díky tomuto mechanismu získávaly státy ACP mimořádné půjčky na financování projektů v oblasti těžby surovin (Fojtíková, 2008).

podporu demokracie, posílení postavení nových subjektů partnerství, na nové uspořádání vzájemných obchodních vztahů a na rozmístění finančních zdrojů v souladu s národními strategiemi ekonomického rozvoje. Cílem partnerství je snížit a dlouhodobě odstranit chudobu v souladu s cíli trvale udržitelného rozvoje a urychlit začleňování zemí ACP do světové ekonomiky.

Asociační dohody

Různé druhy asociačních dohod (dohod o přidružení) se řadí k další úrovni obchodních vztahů EU. Specifickou kategorií zůstávají tzv. Evropské asociační dohody, z nichž vyplývá vstup zemí do EU. Tyto dohody obsahují program postupného snižování celních sazeb, aby si asociované ekonomiky mohly déle ponechat jistou míru ochrany svých domácích producentů. Další formu asociačních dohod představují Stabilizační a asociační dohody (SAA), přizpůsobené západobalkánským státům. SAA obsahují požadavek na dodržování základních lidských práv a rozvoj regionální spolupráce a západobalkánským zemím je přiznám pouze statut potenciálního kandidáta EU. Běžným typem asociačních dohod se staly asociační dohody se Středomořím, zejména se státy Maghrebu (západoarabského světa – Marokem, Alžírskem, Tuniskem) i Mashreku (východoarabského světa – Egyptem, Jordánskem, Sýrií, Libanem), Izraelem a dalšími státy Blízkého Východu. V těchto případech států se jedná o asociační dohody podporující rozvojovou pomoc států a hospodářskou spolupráci.

Dohody o obchodu a spolupráci

Dohody uzavírá Evropská unie s vyspělými ekonomikami, kterými jsou v současné době Kanada, Austrálie, Nový Zéland a Japonsko. V dohodách se zavádí určitá pravidla zvýhodňující vzájemný obchod.

Všeobecný systém preferencí

Předposlední úroveň patří Všeobecnému systému preferencí (*General System of Preferences*, GSP), pomocí něhož EU zvýhodňuje státy, které jsou členy WTO, ale neřadí se k zemím ACP²⁹. Unie začala aplikovat tento systém v roce 1971. Systém aplikuje nižší preferenční celní sazby s cílem stimulovat produkci i export výrobků zpracovatelského průmyslu v rozvojových zemích a celkově tak přispět ke zvýšení jejich vývozních příjmů

²⁹ Všeobecný systém preferencí kromě EU realizuje Austrálie, Bělorusko, Kanada, Japonsko, Nový Zéland, Norsko, Rusko, Švýcarsko, Turecko a USA.

i industrializaci. Každá země usilující o začlenění do GSP musí splnit určité podmínky³⁰. Systém je v EU aktualizován v desetiletých cyklech formou nařízení Rady EU. Dále je cyklus konkretizován detailnějším plánem GSP na období tří let. Nařízením č. 732/2008 Rada rozhodla o zachování systémů tří vnitřních režimů, které budou uskutečněny v období 2009 – 2011. Jedná se o všeobecný plán, speciální plán, tzv. GSP+ a iniciativu EBA (*Everything but Arms*, EBA). Všeobecný plán byl vytvořen pro všechny země, které jsou uvedeny na seznamu zvýhodněných zemí. GSP+ se zaměřuje na dosahování udržitelného rozvoje. Země, které se zaváží k dodržování ekologických norem a pracovních standardů, získají další dodatečné výhody. Iniciativa EBA představuje plán, který byl vytvořen pro nejméně rozvinuté země světa. Vůči skupině 49 zemí světa uplatňuje EU bezcelní a kvótami neomezený přístup na svůj trh.

Země s největšími výhodami

Nejnižší úroveň pyramidy činí obchod uskutečňovaný na základě doložky nejvyšších výhod (*Most-Favoured Nations*, MFN). Tu si navzájem poskytují členové mnohostranného systému obchodování v rámci WTO. Obchod se koná mezi EU a hospodářsky vyspělými zeměmi, jako jsou Austrálie, Čína, Hongkong, Japonsko, Kanada, Korea, Nový Zéland, Singapur a USA.

Mezi smluvní nástroje CCP patří také *obchodní embargo*. Toto opatření slouží k provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Jedná se o regulaci vývozu zboží, technologií a vojenského materiálů. Tento nástroj musí být užíván v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti OSN.

3.3 Shrnutí

Evropská unie vznikla jako důsledek druhé světové války a jejím nejdůležitějším zájmem bylo spojit národy Evropy. Charakter historie evropské integrace velmi dobře vystihuje oficiální heslo současné EU: „Jednotná v rozmanitosti“. V současné době je hlavním úkolem zajišťovat mír a bezpečnost i za hranice EU. Unie je mnohdy uváděna jako příklad toho, jak mohou státy úspěšně spojit hospodářské zdroje a politické síly ve společném zájmu.

³⁰ Zboží musí mít původ ve zvýhodněné zemi, musí být dopraveno přímo ze zvýhodněné země do EU a musí být předložen platný důkaz o původu zboží.

Unie všemi dostupnými nástroji zajišťuje výhodný přístup unijního zboží na trhy třetích zemí a otevírá svůj trh pro zahraniční zboží, přičemž důsledně sleduje dodržování mezinárodních pravidel obchodu a v případě jejich porušování přijímá opatření na ochranu svých zájmů. Co vůbec přimělo evropské státy k tak těsné úrovni spolupráce, že vznikla společná obchodní politika? Je totiž nutné, aby obchodní politika upravující vztah mezi ekonomickými subjekty uvnitř státu a ve třetích zemích byla schopna flexibilně reagovat na měnící se podmínky, chránit ekonomické subjekty před negativními dopady a podporovat obchodní výměnu. Společná obchodní politika je jednou z významných oblastí ovlivňující fungování mnoha evropských firem a svým způsobem zasahuje i do života každého občana EU. Dodržování správně nastavených pravidel ze strany členských států EU pomáhá chránit zájmy evropských výrobců a exportérů a zajišťuje bezpečnost občanů žijících v Evropské unii.

Budoucnost směřování společné obchodní politiky odráží obchodně politická iniciativa „*Globální Evropa: posílené partnerství k zajištění přístupu na trh*“ („*Global Europe: Competing in the World*“) přijatá v roce 2006. Strategie si v rámci realizace Lisabonské strategie pokládá otázku, jakým způsobem přispět prostřednictvím společné obchodní politiky k podpoře dlouhodobého ekonomického růstu a zaměstnanosti v EU. Stěžejním cílem iniciativy je zvýšit konkurenceschopnost evropských podniků a uvolnit cestu evropskému exportu. Strategie se zabývá také konkrétními iniciativami, například úspěšné dokončení liberalizačních jednání ve WTO, uzavření nové generace bilaterálních dohod o volném obchodu nebo odstraňování netarifních překážek obchodu.

4 Obchodní vztahy Evropské unie s Jižní Koreou

Jižní Korea je pro země Evropské unie velmi atraktivním asijským trhem s dynamickým růstem ekonomiky. Také zájem Koreje o evropské trhy je velký, neboť EU představuje pro Koreu druhého největšího obchodního partnera. Unie uplatňuje nepreferenční zacházení výlučně v režimu doložky nejvyšších výhod³¹ na dovoz z Jižní Koreje. Stejným způsobem EU obchoduje s dalšími zeměmi WTO, patřící k vyspělým ekonomikám světa (s USA, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Novým Zélandem, Hong-Kongem, Tchaj-wanem a Singapurem).

4.1 Základní charakteristika Jižní Koreje

Jižní Korea, úředním názvem Korejská republika (*Republic of Korea*) založená v roce 1948 leží ve východní Asii a zaujímá jižní polovinu Korejského poloostrova. Její rozloha činí 99 313 km² a sousedí s Korejskou lidově demokratickou republikou (KLDŘ). Počet obyvatel v roce 2010 přesáhl 50 miliónů. Úředním jazykem je korejština, nejčastěji používaným jazykem ve styku se zahraničím se stala angličtina. Korea se skládá z 9 provincií, 7 metropolitních měst a 136 okresů (viz příloha č. 6). Hlavním a zároveň největším městem je Soul. Korejský won (KRW) se používá jako peněžní jednotka³².

4.1.1 Vnitropolitická charakteristika země

Korejská republika je demokratický stát s pluralitním parlamentním systémem. Výkonná, zákonodárna a soudní moc jsou odděleny. Výkonnou mocí disponuje prezident a vláda. Národní shromáždění (NS) představuje zákonodárny orgán, volený v přímých volbách. Čtyři pětiny členů NS se volí přímo ve všeobecných volbách na čtyřleté období a zbývající místa se dělí podle poměrného principu mezi strany, které získaly ve volbách pět a více křesel. Korejský parlament má od roku 2004 celkem 300 poslanců. Hlavním soudním orgánem je Nejvyšší soud, soudce jmenuje se souhlasem parlamentu na šestileté období prezident.

³¹ Doložka nejvyšších výhod je ustanovení v mezinárodní smlouvě, kterým se smluvní strany zavazují poskytnout si v dané oblasti minimálně stejné výhody, které před uzavřením smlouvy poskytli jiným státům, nebo kdykoliv po uzavření smlouvy třetím státům poskytnou.

³² 1 EUR/1 564,84 KRW (k 4. 3. 2010).

Hlavou státu je prezident, jenž stojí, podle ústavy z roku 1987, rovněž v čele exekutivy. V jeho pravomoci je jmenování a odvolávání premiéra, jednotlivých ministrů, vyšších státních úředníků, vedoucích státních úřadů a velvyslanců. Má právo udělovat amnestii a zmírňovat tresty a zaujímá místo vrchního velitele ozbrojených sil. Prezident se volí v přímých volbách na neobnovitelné pětileté funkční období. V roce 2007 se stal prezidentem Koreje *Lee Myung-bak*, který zvítězil ve volbách a své funkce se ujal na začátku roku 2008. Nová vláda byla jmenována v návaznosti na převzetí funkce nového korejského prezidenta v roce 2008. Předsedou vlády se stal *Han Seung-soo*. Současná vláda je orientovaná spíše proliberálně.

Korejská republika je členem všech důležitých politických a ekonomických světových organizací. Patří k zakládajícím členům Světové obchodní organizace (WTO), dále je členem Světové Banky (WB), Mezinárodního měnového fondu (IMF), Asijské rozvojové banky (ADB). V roce 1991 se připojila k Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a o pět let později k Organizaci Spojených národů (OSN). Korejská republika se aktivně podílí na činnosti Asijsko-evropského setkání (ASEM) a Asijsko-Pacifického hospodářského společenství (APEC). Nestala se členem žádného vojenského bloku, má uzavřenou spojeneckou smlouvu s USA. Korea přistoupila k většině mnohostranným smluvním dokumentům mezinárodních organizací, jejichž je členem.

4.1.2 Ekonomická charakteristika země

V současné době se Jižní Korea řadí k vyspělým světovým tržním ekonomikám, patří mezi tzv. „asijské tygry“³³. Hospodářský růst Jižní Koreje byl v posledních desetiletí velkolepý. Poté, co v devadesátých letech přechkala asijskou ekonomickou krizi³⁴, se stala společně se Singapurem a Tchaj-wanem největším asijským „pronásledovatelem“ Japonska. Podle posledních dostupných informací, IMF uvádí Korejskou republiku v celosvětovém hodnocení jako patnáctou nejsilnější ekonomiku. Jak uvádí tabulka 4.1, hrubý domácí produkt v roce 2009 dosahoval 979 508 miliard KRW. Jestliže se jedná o HDP na obyvatele, Korea zaujímá 39. místo. Jižní Korea se vyznačuje nízkou inflací (pod 3 %) a rovněž nízkou nezaměstnaností (pod 4 %).

³³ Asijské tygři je skupina nově industrializovaných asijských zemí s rychlým hospodářským růstem. Proces zprůmyslnění proběhl ve dvou vlnách. Kromě Jižní Koreje je považován za asijského tygra v první vlně také Hong-Kong, Singapur a Tchaj-wan.

³⁴ Asijská finanční krize vypukla v jihovýchodní Asii v roce 1997. Tato krize je specifická tím, že zasáhla hodně zemí a její důsledky nebyly pouze ekonomické, ale i sociální.

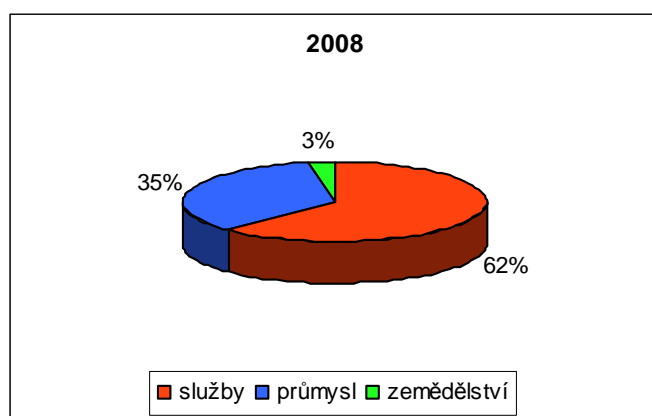
Tabulka 4.1 - Ekonomické ukazatele v Jižní Koreji v letech 2004 - 2009

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009
HDP v cenách roku 2005 (v mld. KRW)	832 305	865 241	910 049	956 215	977 787	979 508
HDP růst (%)	4,6	4,0	5,2	5,1	2,2	0,2
Míra inflace (%)	3,6	2,8	2,2	2,5	4,7	2,8
Míra nezaměstnanosti (%)	3,7	3,7	3,5	3,2	3,2	3,6

Zdroj: Businessinfo.cz, 2010, vlastní úpravy.

V grafu 4.1 je znázorněno, že v současné době se na tvorbě HDP nejvíce podílí sektor služeb (62 %), poté průmysl (35 %) a nakonec zemědělství (3 %).

Graf 4.2 – Podíl sektorů na HDP v Jižní Koreji v roce 2008

Zdroj: European Commission, DG Trade, 2010, vlastní úpravy.

Marketingová politika ve společnostech dosahuje vysoké úrovně. Korejská republika se zaměřuje na příliv přímých zahraničních investic (PZI) jako na jednu z hlavních priorit pro udržení konkurenceschopnosti ekonomiky a vysokého tempa hospodářského růstu. K největším investorům patří Evropská unie a Japonsko. Firmy se snaží masivně investovat do vývoje, inovací a kvality. Na území Jižní Koreje se nachází pátý největší světový přístav Busan z pohledu odbavených kontejnerů. Korejská republika je sedmý největší světový uživatel počítačů a internetu. Všechny vyjmenované aspekty činí ze současné Koreje velmi respektovaného světového hráče.

Vliv světové finanční krize na Jižní Koreu

Finanční krize zasáhla globální ekonomiku po létu 2007. Důvodem byla ztráta důvěry amerických investorů na hypotečním trhu a vysoká cena ropy, která vedla k poklesu reálného HDP a růstu spotřebitelských cen.

Dominový efekt celosvětové finanční krize začal ovlivňovat hospodářský vývoj v Korejské republice ve druhé polovině roku 2008. Kvůli nedostatku dolaru a finanční nejistotě se propadl korejský won vůči dolaru. Z tohoto důvodu Korea přijímala záchranné balíčky na zajištění likvidity finančního sektoru. Zprvu bylo poskytnuto 3,5 trilionů KRW korejské centrální bance, poté směřovalo 18 trilionů KRW do státních bank na podporu malých a středních podniků. Další částky byly určeny na podporu stavebnictví, exportu a stabilizaci trhu s akciemi. Pozdějším krokem k uklidnění finančního trhu byla jednání mezi Koreou, Čínou a Japonskem o poskytnutí měnového swapu³⁵.

V roce 2009 Korea prožívala stejné období jako ostatní státy světa, které zasáhla finanční krize. Krize se projevovala poklesem ukazatelů ve všech oblastech důležitých pro tvorbu HDP, např. klesla spotřeba, stagnovaly investice do zařízení a ve stavebnictví, snížil se objem exportu apod. O tom, že korejská ekonomika vstoupila do fáze recese svědčí údaje o vývoji ekonomiky níže uvedené tabulky 4.2.

Tabulka 4.2 - Ekonomické údaje Jižní Koreji v roce 2008 v porovnání s rokem 2007

Ekonomické údaje v roce 2008	Porovnání s rokem 2007	Srovnání s doposud nejhoršími údaji
Výkon zpracovatelského průmyslu (listopad 2008)	-14,1 %	Nejhorší od ledna 1970
Prodej spotřebního zboží (listopad 2008)	-5,9 %	-7,3 % nejnižší od prosince 1998
Investice do zařízení (listopad 2008)	-18 %	-22,6 % nejnižší od srpna 2001
Průměrný výkon výroby (listopad 2008)	68 %	65,7 % nejnižší od srpna 1998
Nově vytvořená místa (prosinec 2008)	nižší o 12 000	-86.000 nejnižší od října 2003
HDP růst ve 4. čtvrtletí	-3,4 %	-6,0 % nejnižší od 4. čtvrtletí 1998

³⁵ Swap je mimoburzovní kontrakt, v jehož rámci se v různých okamžicích v budoucnu vypořádají podkladová aktiva (měny, akcie, komodity atd.). Swapy jsou co do objemu nejrozšířenější finanční deriváty.

HDP růst 2008	2,5 %	-6,9 % nejpomalejší od roku 1998
---------------	-------	----------------------------------

Zdroj: Businessinfo.cz, 2010, vlastní úpravy.

Vládní balíček nazvaný „*Green New Deal*“ zahrnuje celou řadu opatření v celkové hodnotě 38 miliard USD. Během čtyř let má vytvořit zhruba 960 000 nových pracovních míst. Balíček se zaměřuje na rozvoj odvětví, která mají přispět ke zlepšení životního prostředí. Jedná se o např. o investice do projektu na usměrnění vodních toků, do výstavby ekologicky šetrných automobilů a výstavby ekologicky šetrných komplexů budov. Korejská ekonomika se v roce 2009 zmenšila o zhruba 1,5 %. Míra nezaměstnanosti se pohybovala okolo 3,4 %. Na druhé straně však bylo patrné, že nejsilnější korejské společnosti si i přes finanční krizi upevnilly své postavení na světovém trhu. K těmto společnostem patří *Samsung Electronics*, *Pohang Steel Mills*, *Hyundai Motor*, *Hyundai Heavy Industries* *LG Electronic*. Tyto podniky zaznamenaly rekordní zisky právě díky nízkým cenám ropy, nízké úrokové míře a oslabení korejské měny. Na začátku roku 2010 se všechny ratingové společnosti shodovaly na tom, že korejská ekonomika v tomto roce poroste v rozmezí od 4 % do 6 % (Businessinfo.cz, 2010).

Průmysl

Významnými obory korejské ekonomiky v posledním desetiletí je výroba železa a ocelí, výroba elektroniky a výroba lodí a osobních automobilů.

Výroba železa a oceli

Toto odvětví, podporované státem, je stěžejní od sedmdesátých let. Během posledních deseti let se podíl exportu železa a oceli na přidané hodnotě HDP téměř nezměnil (v roce 2000 dosáhl podíl 2 % a o sedm let později se zvýšil na 2,3 %). V roce 2007 obsadila Jižní Korea ve výrobě oceli šesté místo na světě. Podíl Koreje na světové produkci oceli činil 3,8 %, což představuje 51 517 000 tun oceli (2007). Největším tuzemským výrobcem oceli se stal Pohang Steel Mills.

Elektronika

Elektronický průmysl je jedním z klíčových průmyslových odvětví pro korejskou ekonomiku a patří mezi nejdynamičtější se rozvíjející obor na celém světě. Podle statistik WTO, Jižní Korea zaujímá šesté místo na světě v exportu IT produktů. Společnosti *LG Electronics*, *Samsung Electronics* nebo *Hynix* se řadí do první desítky světových

TOP 10 dodavatelů elektronického průmyslu. I přes finanční krizi se v roce 2009 korejská výroba elektroniky vyvíjela pozitivním směrem. V tomto roce se předpokládá další růst poptávky po výrobě spotřební elektroniky.

Automobilový průmysl

Korejská republika se řadí na páté místo v automobilovém průmyslu. V období druhé ropné krize v sedmdesátých letech prošla výroba automobilů v Koreji významnou recesí.

V současné době působí v Korejské republice pět automobilek: *Hyundai Motor*, *Kia Motors*, *Renault Samsung Motor*, *GM Daewoo Auto & Technology Co.* a *Ssangyong Motor Co.* Podle tabulky 4.3, celková produkce, export a import automobilů v roce 2009 zaznamenal pokles oproti předchozímu roku. Celková produkce osobních vozů činila cca 3 512 tisíc kusů (pokles o 8,5 % oproti roku 2008).

Tabulka 4.3 - Vývoj celkové výroby a poptávky automobilů v letech 2005 – 2009

Rok	Výroba v ks	Export v ks	Import v ks
2005	3 699 350	2 586 088	46 221
2006	3 840 102	2 648 220	56 025
2007	4 086 308	2 847 138	66 594
2008	3 826 682	2 683 965	79 473
2009	3 512 926	2 148 862	63 383

Zdroj: Businessinfo.cz, 2010, vlastní úpravy.

Lodářství

Korejské lodářské odvětví se již od osmdesátých let drží na špici světových producentů. Veškerý export se uskutečňuje právě námořní dopravou. Během roku 2008 se však začala projevovat ekonomická krize a objem nových poptávek klesal.

Zemědělství

Co se týče zemědělství lesnictví a rybářství, ekonomický význam trvale klesá. Zatímco v roce 1970 se na tvorbě HDP podílel tento sektor 27 %, v roce 2006 již podíl dosahoval pouze 3 %. I přesto zemědělství zůstává sledováno korejskou vládou z důvodu potravinové bezpečnosti. Jižní Korea pěstuje především rýži, sóju, ječmen a pšenici. Korea se snaží chránit domácí zemědělskou produkci a využívá k tomu systém netarifních překážek obchodu. Velkou měrou by se na odstranění stávajících netarifních překážek obchodu měla

podílet nedávno vyjednaná smlouva o volném obchodu mezi Koreou a Evropskou unií (viz subkapitola 4.2).

Služby

Podíl sektoru služeb na HDP má tendenci růst, od sedmdesátých let postupně vzrostl z 34 % na 58 % v roce 2007. Prosazují se zejména moderní služby v industriální společnosti. K růstu nejvíce přispěly finanční a pojišťovací služby, služby pro obchod a podnikání, telekomunikaci a dopravu.

Finanční a daňový sektor

Korejská republika má dlouhodobě kladné saldo ve státním rozpočtu. Koncem roku 2008 se však na jeho objemu projevil vliv vládního balíčku na podporu ekonomického rozvoje, jenž zahrnoval i úlevy na daních (viz tabulka 4.4).

Tabulka 4.4 - Příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu v mld. KRW

(v mld. KRW)	Příjmy	Výdaje	Saldo
2002	158 712	136 046	22 666
2003	171 945	164 303	7 642
2004	178 784	173 189	5 595
2005	191 488	186 398	5 090
2006	209 573	205 928	3 646
2007	243 633	202 703	33 823
2008	250 713	238 814	11 880

Zdroj: Businessinfo.cz, 2010, vlastní úpravy.

Bank of Korea (BOK) je centrální bankou Jižní Koreje, její hlavní role spočívá v řízení měnové a devizové politiky. Dále se v Koreji nachází osm komerčních bank, šest regionálních bank a různé specializované banky.

Daňový systém Korejské republiky je složen z národních a spotřebních daní:

Hlavní národní daně

- daň z příjmu fyzických osob,
- daň z příjmu právnických osob,
- daň z přidané hodnoty,

- daň dědická a darovací.

Zvláštní spotřební daně

- daň na školství,
- dopravní daně,
- zvláštní daň na rozvoj venkova,
- daň z nemovitostí.

Zahraniční obchod země

Zahraniční obchod má velkou zásluhu na růstu korejské ekonomiky. Jižní Korea má silnou pozici světového exportéra a překvapivě také importéra. Z tabulky 4.5 je však patrné, že i když obrat v roce 2008 vzrostl oproti předcházejícímu roku o 17,7 %, obchodní bilance se poprvé od roku 1997 nacházela v záporných číslech. V roce 2009 se opět vrátila do kladného salda díky oživení světové poprávky po výrobcích stěžejních exportních odvětví, ale obrat poklesl o téměř 20 % na hodnotu 686 618 miliónů USD. Tento výsledek byl způsoben rychlejším poklesem dovozu (-25,8 %) než vývozu (-13,9 %).

Tabulka 4.5 - Obchodní bilance Jižní Koreje v letech 2005 - 2009 v mil. USD

Rok	Celkový obchod	Vývoz	Dovoz	Saldo
2005	545 657	284	261 238	+23 180
2006	634 847	325 454	309 382	+16 082
2007	728 334	371 489	356 845	+14 643
2008	857 282	422 007	435 274	-13 267
2009	686 618	366 533	323 084	40 449

Zdroj: Businessinfo.cz, 2010, vlastní úpravy.

Z hlediska komoditní struktury Jižní Korea v minulém roce nejvíce vyvážela elektrické přístroje a elektroniku (88 787 mil. USD), lodě (42 483 mil. USD), atomové reaktory (38 205 mil. USD) a automobily (36 531 mil. USD). V dovozu převládá zejména ropa a ropné produkty (91 669 mil. USD), ve velkém množství také elektrotechnika (53 542 mil. USD) a turbíny (34 407 mil. USD). V roce 2009 celková hodnota vývozu činila 366 533 mil. USD a dovoz byl vyčíslen v částce 323 084 mil. USD (viz příloha č. 7).

S ohledem na klíčový význam exportu pro korejskou ekonomiku začala Korea preferovat uzavírání bilaterálních dohod o volném obchodu. V současnosti má uzavřeny

FTA s Chile, Singaporem, s Evropským sdružením volného obchodu (EFTA), se sdružením států jihovýchodní Asie (ASEAN) a Indií. V roce 2007 byla uzavřena FTA KORUS mezi Koreou a USA doposud nebyla ani jednou stranou ratifikována³⁶. KR projednává dohodu o volném obchodu například s Kanadou a Mexikem. Dále se zpracovávají předběžné studie o uzavření FTA pro Austrálii a Nový Zéland.

4.2 Formování vztahů mezi Evropskou unií a Jižní Koreou

Diplomatické vztahy mezi Evropskou unií a Jižní Koreou byly navázány již v roce 1963. První pravidelné setkání na ministerské úrovni se uskutečnilo v březnu 1983 a o šest let později byla založena Delegation Komise v Soulu. První dohoda mezi EU a Koreou se nazývá **Rámcová dohoda pro obchod a spolupráci**, jenž byla podepsána v říjnu 1996 a v platnost vstoupila až 1. 4. 2001. Společný výbor (*Joint Committee*), pravidelné summity³⁷ a setkání na ministerské úrovni se staly institucionálním základem Rámcové dohody. Cílem dohody je snaha urychlit růst oboustranného obchodu a investic a podporovat spolupráci v justici a vnitřních věcech, vědě a technologiích, kultuře. Základním prvkem dohody je dodržování demokratických zásad a lidských práv, které ovlivňují domácí i mezinárodní politiku. V dubnu 2007 Rada EU vyzvala k aktualizaci Rámcové dohody jako součást širšího posílení vztahů. Jednání o tomto návrhu bylo zahájeno v červnu 2008. K Rámcové dohodě se připojila tzv. Politická deklarace (*Political Declaration*), podepsána v roce 1996, která měla posílit politický dialog mezi oběma stranami především v oblasti dopravy, vzdělávání a finančních otázek.

Do právního mechanismu se zahrnují také sektorové dohody, jako je Dohoda o spolupráci a vzájemné administrativní pomoci v celních otázkách (*Agreement on Cooperation and Mutual Administrative Assistance in Customs Matters*) a Dohoda o telekomunikačním zastupování s podmínkou vzájemného otevření se pro telekomunikační operátory (*Agreement on Telecommunications Procurement Providing for Mutual Opening of Procurement by Telecommunications Operators*), obě z roku 1997. Kromě toho EU vytvořila stálé fórum pro konzultace, sdílení zkušeností a názorů na politiku hospodářské soutěže.

³⁶ Navíc americký prezident Barack Obama požaduje přehodnocení podmínek, zejména pro automobilový průmysl a uzavření nové výhodnější smlouvy. Naopak KR trvá na smlouvě původní.

³⁷ Summity EU-Korea dávají příležitost pro zajištění nejvyšší úrovně politického impulsu pro posílení mechanismů spolupráce. Summity se konaly v roce 2002 (v Kodaňi), 2004 (v Hanoji), 2006 (v Helsinkách) a 2009 (v Soulu).

V říjnu 1998 byly zdůrazněny oblasti, ve kterých je potřeba rozvíjet spolupráci, jenž se zakládá na třech pilířích – výrazném sdílení politických hodnot, silných ekonomických vazbách podporujících obchod a zdůrazňování mírové politiky Jižní Koreji vůči Severní (Cihelková, 2003).

Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a korejský ministr zahraničních věcí a obchodu dne 15. října 2009 parafovali **dohodu o volném obchodu (*Free Trade Area – FTA*)**³⁸, uzavřenou mezi EU a Jižní Koreou. Tato ambiciózní dohoda by měla ulehčit vzájemnou výměnu a zboží a služeb v celkové hodnotě okolo 100 miliard EUR. Smlouva by měla přinést evropským exportérům zhruba 19 miliard EUR a přibližně 12 miliard EUR vývozcům z Koreje do Evropy. Dohoda znamená výrazný pokrok v oblastech jako jsou duševní vlastnictví, veřejné zakázky, politika hospodářské soutěže a udržitelný rozvoj. Otevře nové tržní příležitosti pro evropské společnosti působící ve službách, výrobě a zemědělství. Dohoda, založená na společných zásadách a sdílených hodnotách, zahrnuje moderní a komplexní ustanovení o hospodářské spolupráci a spolupráci v oblasti spravedlnosti, změny klimatu, energetické bezpečnosti, zbraní hromadného ničení, boji proti terorismu a vzdělávání. Obchodní dohodou se odstraní mezi oběma partnery prakticky všechna cla (1,6 miliardy EUR ročně) a řada netarifních překážek v podobě různých regulací. Na druhou stranu, u některých komodit budou dále existovat netarifní omezení dovozu, která se dotýkají evropských producentů. Z toho důvodu se objevují také negativní reakce na uzavření FTA dohody ze strany Evropské unie, neboť z obchodní dohody bude mít prospěch především Jižní Korea. Jedním z průmyslových odvětví, kde Korea používá netarifní překážky, je automobilový průmysl, který je stěžejním odvětvím pro oba obchodní partnery. Na začátku roku 2010 vstoupila v platnost vyhláška o zavedení standardu US OBD II, což znamená pro současné evropské dodavatele zvýšení výrobních nákladů pro malé dodávky. V Koreji se navíc nemohou zavádět nová technologická zlepšení používaná na evropských trzích, protože chybí jasná definice jejich úpravy. Další obchodní překážkou je šířka automobilů³⁹.

Smlouva předpokládá založení speciálních komisí, jenž budou kontrolovat odstraňování existujících překážek obchodu na obou smluvních stranách. Evropská komise na začátku roku 2010 oficiálně představila parafovanou dohodu o volném obchodu členským státům EU. Poté, co tuto dohodu podepíše předsednictví Rady a Komise, bude předložena ke

³⁸ V květnu 2007 byla zahájena jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a Koreou. Po osmi kolech jednání byla jednání dokončena a smlouva byla parafována v říjnu 2009.

³⁹ Standardní šířka automobilů v Evropské unii je 2,55 metrů, v Korejské republice je 2,5 metrů.

schválení Evropskému parlamentu. Bude-li schválena, měla by vstoupit v platnost ve druhé polovině roku 2010.

Politické vztahy Evropské unie s Jižní Koreou

Politické vztahy Unie s Jižní Koreou se zakládají na společných hodnotách a globální odpovědnosti. Delegace Evropské komise pro vztahy s Korejskou republikou navštěvuje Koreu dvakrát ročně. Vždy se konají samostatná jednání s předsedou Národního shromáždění, předsedou vlády, ministrem zahraničních věcí a obchodu, ministrem sjednocení a vrcholnými představiteli podnikatelské sféry. Setkání v rámci politického dialogu probíhají na úrovni vyšších úředníků na jaře každého roku a zaměřují se na výměnu názorů o regionálních otázkách bezpečnosti. Cílem politické spolupráce mezi EU a Koreou je podporovat účinnější reakce na obou stranách, které povedou ke společným globálním výzvám a posílení obchodu a investic, vytváření pracovních míst a růst v obou regionech.

Obchodní vztahy Evropské unie s Jižní Koreou

Obchodní, hospodářský a finanční význam Evropské unie dělá z EU důležitou světovou mocnost. Má největší podíl na světovém obchodu a vytváří jednu čtvrtinu celosvětového bohatství. Je to skutečná velmoc, jak ve vývozu a dovozu zboží a služeb, tak v tocích zahraničních investic. Jak ukazuje tabulka 4.6, Unie zaujímá první pozici světového exportéra i importéra. Korea je dvanáctý největší exportér a jako světový importér se umístila na desátém místě.

Tabulka 4.6 - Pořadí Evropské unie a Jižní Koreje ve světovém obchodu v roce 2008

Pořadí	Evropská unie		Jižní Korea	
	Export	Import	Export	Import
Obchod se zbožím	-	-	12	10
kromě intra obchodu EU	1	1	7	5
Obchod se službami	-	-	16	11
kromě intra obchodu EU	1	1	9	5

Zdroj: WTO, Profile of European union and South Korea, 2010, vlastní úpravy.

V současné době jsou EU a Jižní Korea významnými obchodními partnery. Příloha č. 8 zobrazuje největší obchodní partnery Evropské unie a Jižní Koreje v roce 2008. Mezi nejdůležitější obchodní partnery Unie patří USA, Čína a Rusko. Korea obsadila osmou

příčku. Na druhé straně, Korejská republika nejvíce obchoduje s Čínou, Evropskou unií a Japonskem.

Celkový objem vzájemného obchodu mezi Unií a Koreou byl v první části tohoto desetiletí charakteristický silným růstem. V předchozích dvou letech nastalo mírné zpomalení obchodování mezi těmito dvěma partnery. V roce 2008 objem obchodu mezi EU a Jižní Koreou dosahoval výše zhruba 65 miliard EUR. Průměrný roční růst obousměrné obchodní výměny v letech 2004 – 2008 činil 7,5 %, což představovalo celkem 2,3 % podílu ze zahraničního obchodu Evropské unie⁴⁰. Co se týče dovozu ze strany EU, Jižní Korea je osmým nejdůležitějším dodavatelem pro Unii. Hodnota dovozu z Jižní Koreje do EU klesla v roce 2008 o téměř 5 % na hodnotu 39,4 miliard EUR oproti roku 2007. Z tabulky 4.7 je vidět, že podstatnou část dovozu z KR do Evropské unie tvoří strojní a dopravní zařízení (28,4 mld. EUR).

Tabulka 4.7 - Komoditní struktura evropských dovozů z Jižní Koreje v roce 2008

Komodity	Hodnota v mld. EUR	Podíl v %
CELKEM	39,4	100
Stroje a dopravní zařízení	28,4	72,1
Hotové výrobky tříděné podle materiálu	4,3	10,8
Různé výrobky	2,6	6,7
Chemikálie	1,7	4,3
Minerální paliva a maziva	1,6	4,2
Surové materiály	0,4	1,1
Komodity a transakce	0,2	0,4
Potraviny a živá zvířata	0,1	0,3
Nápoje a tabák	0,01	0,0
Živočišné a rostlinné oleje	0,001	0,0

Zdroj: European Commission, DG Trade, 2009, vlastní úpravy.

Na druhé straně, evropské exporty do Koreje prokazují průměrné roční tempo růstu 9,3 % od roku 2004. Export z EU na korejský trh byl vyčíslen v hodnotě 25,6 miliard EUR (2008), což představuje 2 % podíl celkových vývozů z Evropské unie. Nejčastěji se vyváží do Jižní Koreje stroje a chemikálie ve velké míře také zemědělské produkty, v hodnotě přes

⁴⁰ Tento podíl je vyšší než vzájemný obchod EU se zeměmi jako je Kanada, Indie nebo Brazílie.

1,1 miliardy EUR (viz tabulka 4.8). Jižní Korea se tak stala dvanáctým nejdůležitějším vývozním partnerem EU, hned po Kanadě a před Austrálií.

Tabulka 4.8 - Komoditní struktura evropských vývozu do Jižní Koreje v roce 2008

Komodity	Hodnota v mld. EUR	Podíl v %
CELKEM	25,6	100
Stroje a dopravní zařízení	12,3	48,1
Chemikálie	4,3	17,1
Hotové výrobky tříděné podle materiálu	3,1	12,1
Různé výrobky	2,6	10,5
Potraviny a živá zvířata	0,7	2,4
Surové materiály	0,6	2,4
Minerální paliva a maziva	0,5	1,9
Komodity a transakce	0,4	1,8
Nápoje a tabák	0,3	1,2
Živočišné a rostlinné oleje	0,063	0,2

Zdroj: European Commission, DG Trade, 2009, vlastní úpravy.

Jak můžeme vyčíst z tabulky 4.9, od asijské finanční krize z roku 1997 vykazuje Evropská unie s Jižní Koreou strukturální schodek obchodu se zbožím ve výši zhruba 13,7 miliard EUR (2008). K tomu také přispívají obtíže s přístupem a působením evropských společností na korejský trh kvůli přísným normám a požadavkům na testování zahraničních výrobků a služeb, čímž jsou ze strany Jižní Koreje vytvářeny překážky obchodu. Proto jedním z hlavních cílů EU je usnadnit vzájemnou obchodní výměnu nejen tím, že podpoří plánované korejské reformy, ale také prostřednictvím spolupráce v oblasti regulace a odstraňování existujících překážek obchodu ze strany Jižní Koreje⁴¹.

⁴¹ Parafovaná FTA dohoda mezi EU a Jižní Koreou by měla právě zlepšit přístup na trzích na obou stranách. Odhady zisků z této dohody jsou v rozmezí 20 – 40 % nárůstu vzájemného obchodu.

Tabulka 4.9 - Obchodní bilance Evropské unie s Jižní Koreou v letech 2004 – 2008 v mil. EUR

Rok	Import	Změna v %	Podíl z importů EU v %	Export	Změna v %	Podíl z exportů EU v %	Bilance	Celkový obchod
2004	30 644	18,1	3,0	17 923	9,1	1,9	-12 721	48 568
2005	34 451	12,4	2,9	10 226	12,8	1,9	-14 225	54 677
2006	40 800	18,4	3,0	22 862	13,0	2,0	-17 938	63 663
2007	41 347	1,3	2,9	24 782	8,4	2,0	-16 565	66 129
2008	39 407	-4,7	2,5	25 657	3,5	2,0	-13 750	65 064

Zdroj: European Commission, DG Trade, 2009, vlastní úpravy.

Naopak, obchodní bilance Jižní Koreje s Unií má stále kladné hodnoty (viz tabulka 4.10). V případě vývozního partnera EU zaujímá druhou pozici a jako dovozní partner jí náleží třetí příčka. Největším exportním teritoriím pro Korejskou republiku je Německo s objemem 8,8 mld. USD, následuje Nizozemí (4,5 mld. USD) a Polsko (4,1 mld. USD). Na čtvrté příčce se umístila Velká Británie (3,7 mld. USD). Nejdůležitějším dovozním partnerem je opět Německo (12,3 mil. USD), následované Francií (4,0 mld. USD) a Itálií (3,5 mld. USD). Německo se stalo podle výše vzájemného obrátu největším obchodním partnerem Jižní Koreje. Na přibližně stejné úrovni jsou pak Francie, Velká Británie, Nizozemí a Itálie.

Tabulka 4.10 - Obchodní bilance Jižní Koreje s Evropskou unií v letech 2004 – 2008 v mil. EUR

Rok	Import	Změna v %	Podíl z importů KR v %	Export	Změna v %	Podíl z exportů KR v %	Bilance	Celkový obchod
2004	19 578	11,4	11,2	30 868	28,2	15,7	11 290	50 446
2005	22 074	12,8	10,8	35 777	15,9	16,2	13 702	57 851
2006	24 007	8,8	10,1	39 233	9,7	15,8	15 226	63 240
2007	26 836	11,8	10,6	40 901	4,3	15,7	14 064	67 737
2008	28 215	5,1	9,8	35 802	-12,5	13,1	7 587	64 017

Zdroj: European Commission, DG Trade, 2009, vlastní úpravy.

V oblasti služeb překonal vzájemný obchod částku 11 miliard EUR (2008). Na rozdíl od obchodu se zbožím, vykazuje Evropská unie s Jižní Koreou přebytek ve výši zhruba 3,2 miliard EUR. Unie je považována za největšího zahraničního investora v Jižní Koreji od roku 1962, celkový příliv přímých zahraničních investic v roce 2006 z EU do Koreji představoval téměř 45 %. (The Delegation of the European union, Fact File, 2010).

4.3 Shrnutí

Jižní Korea je považována za klíčovou asijskou zemi, což dokazuje zejména rychlý hospodářský růst v posledních letech. Korejská republika se stala členem důležitých politických a ekonomických světových organizací, což této zemi upevňuje významné postavení v mezinárodním obchodu. Uzavírání bilaterální dohod o volném obchodu s mnoha obchodními partnery je pro Jižní Koreu jednou z hlavních priorit. Na druhou stranu, Jižní Korea si uvědomuje problém nerovnovážného rozvoje země i nutnost rozvinout další provincie pro zahraniční investory. Kromě investičních pobídek jsou to právě volné ekonomické zóny, jenž prostřednictvím zahraničních investic mohou sloužit jako motory dalšího ekonomického rozvoje jihokorejského území.

Z pohledu čísel je Korea pro země Unie zajímavým a atraktivním asijským trhem. Evropské trhy jsou zase přínosné pro Koreu, která je po Číně jejich druhým největším obchodním partnerem.

Vzájemná dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a Jižní Koreou byla parafována v minulém roce. V případě, že by dohoda vstoupila v platnost, docílilo by se dlouhodobých ekonomických efektů, které vyplývají z odstraňování bariér v obchodě a otevírání trhů a znamenal by důležitý posun ve vztazích EU a Jižní Koreje. FTA dohoda je zvláště důležitá s ohledem na současné hospodářské klima, neboť pomáhá v boji proti hospodářskému poklesu a vytváří nové pracovní příležitosti. Je nyní předmětem ratifikačních procesů na obou stranách. Pokud vstoupí v platnost, bude poskytovat základ pro užší spolupráci v celé řadě politických a ekonomických otázek veřejné správy ovlivňující mezinárodní společnosti a zároveň poskytuje silnou podporu na posílení hospodářské spolupráce.

EU věří, že Korea jako prosperující země a člen OECD má zodpovědnost, schopnost a potenciál k tomu, aby dodržovala pevné a ambiciózní závazky.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat fungování společné obchodní politiky s konkrétním zaměřením na Jižní Koreu. Hlavním záměrem bylo specifikovat obchodní vztahy mezi Evropskou unií a Jižní Koreou z hlediska objemu obchodní výměny a komoditní struktury.

První teoretická část nabízí komplexní vymezení pojmu obchodní politika. Obchodní politika se snaží vytvářet potřebné institucionální podmínky k uskutečnění obchodní výměny s různými zeměmi. Pomocí obchodní politiky ovlivňujeme strukturu importu a exportu zboží a služeb. Každá ekonomika si vytváří své zásady, opatření, strategie, záměry aj. ovlivňující zahraničně obchodní vztahy. Důležitým úkolem obchodní politiky je zajišťování proporcionality a vzájemnosti v ekonomických vztazích se zahraničím. Obchodní politika má významný vliv na úroveň a rozsah zahraničního obchodu. Zahraniční obchod se v posledních desetiletích zařadil k nejdynamičtějším prvkům vývoje světové ekonomiky.

Obchodní politika je orientována liberálně či protekcionisticky. Dá se říci, že z důvodu světové finanční krize se může ve větší míře projevovat protekcionismus. Každá země používá různé nástroje, které se dělí na autonomní a smluvní. Autonomní prostředky chrání domácí výrobce před zahraniční konkurencí pomocí jednostranných opatření státu a dále jsou rozdělena na tarifní a netarifní nástroje. Základem smluvních prostředků jsou různé smlouvy, dohody a ujednání uzavírané mezi jednotlivými státy.

Ve druhé části bakalářské práce je pozornost věnována historii integračního procesu v rámci Evropské unie a vymezení podstaty společné obchodní politiky. Evropská unie je svazek demokratických evropských států, jenž společně usilují o mír a prosperitu. Unie dosáhla pokroku v mnoha oblastech, např. v cestování a obchodování bez hranic, zavedení společné měny euro, ve vyšší životní úrovni v chudších oblastech, společném postupu proti kriminalitě a terorismu, v poskytnutí mnoha příležitostí pro studium v zahraničí apod.

K dosažení svých cílů si členské státy EU zřídily orgány, které Unii řídí. Nejdůležitější z nich jsou Evropský parlament, Rada Evropské unie a Evropská komise. Lisabonská smlouva s platností od prosince 2009 přinesla pro Unii řadu změn, s cílem provést nezbytné reformy, jasně vymezit pravomoce, sjednotit evropské orgány a posílit roli Evropské unie v mezinárodním měřítku.

Jedním ze základních prvků vnějších vztahů členských států se stala společná obchodní politika. Poprvé byla zmíněna před více než padesáti lety v Římské smlouvě

a v současné době realizuje pro všechny členské země jednotný obchodně politický režim vůči třetím zemím. Společná obchodní politika je ve výlučné pravomoci evropských orgánů, a tak členské státy nejsou v rámci této politiky oprávněny samostatně vystupovat. Hlavním cílem společné obchodní politiky je postupně odstraňovat všechny omezení mezinárodního obchodu, snížit celní překážky a politickým směrem rozvíjet světový obchod. Unie používá v rámci společné obchodní politiky klasické nástroje zahraniční obchodní politiky. Autonomní obchodní politika se týká jednostranných rozhodnutí Rady, zpravidla nařízení. Zahrnuje opatření týkající se dovozu a vývozu zboží, které používá vůči třetím zemím. Smluvní obchodní politika obsahuje smluvní ujednání EU se třetími subjekty o dovozu a vývozu zboží. Směrování společné obchodní politiky v blízké budoucnosti určuje obchodní iniciativa „*Global Europe: Competing in the World*“ z roku 2006. Strategie se zabývá otázkou, jak pomocí obchodní politiky zvýšit konkurenceschopnost evropských podniků a přispět k podpoře ekonomického růstu a zaměstnanosti v Unii. Podle mého názoru by Unie nadále měla klást velký důraz na obchodní politiku, aby si udržela vedoucí postavení ve světovém obchodu.

Stěžejní část práce obsahuje analýzu obchodních vztahů Evropské unie s Jižní Koreou. Korejská republika je vyspělá země s tržní ekonomikou a řadí se k tzv. „asijským tygrům“. IMF ji uvádí v celosvětovém hodnocení jako patnáctou nejsilnější ekonomiku. Jižní Korea se vyznačuje nízkou nezaměstnaností a inflací. Mezi významné obory korejské ekonomiky patří výroba železa a oceli, výroba elektroniky a výroba lodí a automobilů. Co se týče zemědělství, ekonomický význam stále klesá. Hnacím motorem korejské ekonomiky je export a domácí spotřeba. Slabou stránkou je značná závislost na dovozu surovin. V roce 2010 se očekává růst korejské ekonomiky, což bude mít vliv na konkurenceschopnost korejského exportu. Korejská republika je členem všech důležitých politických a ekonomických organizací a v současné době preferuje uzavírání bilaterálních dohod o volném obchodu.

Diplomatické vztahy mezi Evropskou unií a Jižní Koreou byly navázány již v šedesátých letech. V roce 2009 byla parafována dohoda o volném obchodu, která je považována za nejvýznamnější mezi oběma obchodními partnery. Dohoda usiluje o co největší míru liberalizace obchodu, je jednoznačně v zájmu obou stran. Smlouva se stala reakcí na výzvy evropských společností, aby Korea poskytla lepší podmínky pro přístup na jejich trh. Podle Evropské komise by měla dohoda přinést až 19 miliard EUR pro vývozce z EU a 12 miliard EUR pro korejské vývozce. V čem spočívají hlavní překážky pro uzavření dohody? Řada problémů vychází z rozdílnosti legislativních předpisů, z různé struktury vývozu a snahy k liberalizaci obchodu. Nejcitlivější bod dohody se týká automobilového

průmyslu. Tento průmysl je pro oba partnery velmi dominantní, navíc v Jižní Koreji je pod ochranou státu. Bude-li smlouva schválena, měla by vstoupit v platnost ve druhé polovině roku 2010.

Evropská unie a Korejská republika se staly významnými obchodními partnery. Korea je považována za osmého největšího obchodního partnera Unie a EU je druhým nejdůležitějším korejským obchodním partnerem. Současný vztah mezi EU a Koreou je založen na zvyšujícím se sdílení politických hodnot a silných hospodářských vazbách.

Domnívám se, že obchodní vztahy mezi Unií a Koreou by měly být i nadále upevňovány, jelikož jsou možností ve zlepšení postavení v mezinárodním obchodu a zlepšení jejich hospodářské situace. Téma obchodní vztahy Evropské unie s Jižní Koreou považuji na zajímavé a aktuální, neboť právě Jižní Korea byla označena ve strategii „*Global Europe*“ za prioritní oblast volného obchodu pro evropské trhy.

Závěrem je nutné zdůraznit, že jsem se na našem trhu setkala s nedostatkem knih o Jižní Koreji, i přes to, že je Korejská republika považována za jednoho ze stěžejních obchodních partnerů Evropské unie.

Seznam literatury

Knihy a publikace

1. BAAR, V. *Vnější vztahy Evropské unie: geoekonomické a geopolitické aspekty jejich makroregionální diferenciace*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. 197 s. ISBN 80-7368-142-0.
2. BENEŠ, V. et. al. *Zahraniční obchod*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004. 328 s. ISBN 80-247-0558-3.
3. CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 709 s. ISBN 80-7179-804-5.
4. CIHELKOVÁ, E.; JAKŠ, J. et. al. *Evropská integrace - Evropská unie*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0.
5. CIHELKOVÁ, E. et. al. *Světová ekonomika – obecné trendy rozvoje*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 273 s. ISBN 978-80-7400-155-0.
6. CIHELKOVÁ, E. et. al. *Světová ekonomika – základní rysy a tendence vývoje*. 2. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004. 258 s. ISBN 80-245-0687-4.
7. DUNN, R. M.; MUTTI, J. H. *International Economics*. 6. vyd. Great Britain: Routledge, 2004. 518 s. ISBN 978-0-415-31154-0.
8. FOJTÍKOVÁ, L. *Společná obchodní politika Evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, 2006. 133 s. ISBN 80-248-1076-X.
9. FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraničně obchodní politika ČR - Historie a současnost (1945-2008)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 246 s. ISBN 978-80-7400-128-4.
10. FOJTÍKOVÁ, L.; LEBIEDZIK, M. *Společné politiky Evropské unie. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.
11. GERŠLOVÁ, J.; SEKANINA, M. *Lexikon našich hospodářských dějin*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. 492 s. ISBN 80-7277-178-7.
12. JANATKA, F. et. al. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 295 s. ISBN 80-7357-006-8.
13. KALÍNSKÁ, E.; ŠTĚRBOVÁ, L. et. al. *Mezinárodní obchod*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 148 s. ISBN 978-80-245-1299-0.
14. KAŇA, R. *Evropská unie A*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická Univerzita Ostrava, 2007. 162 s. ISBN 978-80-248-1412-4.

15. KLIKOVÁ, Ch.; KOTLÁN, I. et. al. *Hospodářská politika: teorie a praxe*. 2. vyd. Ostrava: SOKRATES, 2006. 341 s. 6572-37-4.
16. KÖNIG, P. et al. *Učebnice evropské integrace*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal spol. s. r. o., 2006. 414 s. ISBN 80-7364-022-8.
17. KRAFT, J.; FÁREK J. *Světová ekonomika a ekonomická integrace v období globalizace*. 2. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. 252 s. ISBN 978-80-7372-413-9.
18. KUBIŠTA, V. et. al. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. 1. vyd. Praha: HZ Editio spol. s. r. o., 1999. 378 s. ISBN 8086009-29-7.
19. KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: Hospodářské politiky*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2006. 347 s. ISBN 80-246-1212-7.
20. LEBIEDZIK, M. et. al. *Světová ekonomika*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a. s., 2007. 280 s. ISBN 978-80-251-1498-8.
21. LEBIEDZIK, M.; TVRDOŇ, M. *Hospodářské politiky evropských společenství – vznik, vývoj a současnost*. 1. vyd. Karviná: Slezská Univerzita v Opavě, 2007. 203 s. ISBN 978-80-7248-424-9.
22. PLCHOVÁ, B. et. al. *Zahraniční ekonomické vztahy ČR*. 3. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 154 s. ISBN 978-80-245-1285-3.
23. ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V. *Vnější obchodní vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 207 s. ISBN 80-210-4073-4.
24. ŠREIN, Z. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. 369 s. ISBN 80-7079-946-3.

Internetové zdroje

25. ACEA : European automobile manufacturers' association. *EU industries insist on improving trade deal with south Korea* [online]. 2010 [cit. 18. února 2010]. Dostupné z WWW:
<http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/eu_industries_insist_on_improving_trade_deal_with_south_korea_full_article/>.
26. BBC : News. *EU and South Korea in trade deal* [online]. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8308433.stm>>.

27. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Dokáže Evropa uzavřít dohodu o volném obchodu s Jižní Koreou* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/korejska-republika/evropa-dohoda-volny-obchod-jizni-korea/1000786/52741/>>.
28. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Ekonomické vyhlídky Evropské unie pro rok 2010* [online]. Czech Trade, c1997-2010 [cit. 3. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/ekonomicke-vyhličky-eu-pro-rok-2010/1000520/56362/>>.
29. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Finanční krize a opatření EU v oblasti finančního dohledu* [online]. Czech Trade, c1997-2010 [cit. 3. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/financni-krize-eu-oblast-financni-dohled/1000520/54779/>>.
30. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Základní informace o teritoriu* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-zakladni-informace-o-teritoriu/1/1000786/>>.
31. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000786/>>.
32. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Ekonomická charakteristika země* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000786/>>.
33. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Finanční a daňový sektor* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-financni-a-danovy-sektor/5/1000786/>>.
34. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Zahraniční obchod země* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-zahranicni-obchod-zeme/6/1000786/>>.

35. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Společná obchodní politika EU* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 30. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/spolecna-obchodni-politika-eu/1001599/>>.
36. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Systém všeobecných celních preferencí (GSP)* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 30. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/spolecna-obchodni-politika-eu/system-vseobecnych-celnich-preferenci/1001599/52668/>>.
37. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *TARIC – systém integrovaného tarifu Evropské unie* [online]. Czech Trade, c1997-2010 [cit. 3. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/taric-system-integrovaneho-tarifu/1000487/11564/>>.
38. BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Uskupení zemí ACP a možnosti pro rozšíření vývozu českých firem* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 30. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvojova-spoluprace-cr/acp-moznosti-vyvozu-ceskych-firem/1001674/42061/>>.
39. COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *Jagdish N. Bhagwati* [online]. 2010 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.cfr.org/bios/1753/>>.
40. DĚJINY EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ. *Harmonismus* [online]. prof. PhDr. Kamil Fuchs, CSc. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/esf/js08/dejiny/web/ch07s03.html>>.
41. DĚJINY EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ. *Hlavní představitelé merkantilismu* [online]. prof. PhDr. Kamil Fuchs, CSc. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/esf/js08/dejiny/web/ch03s03.html>>.
42. EDS.CUNI.CZ. *Váš průvodce lisabonskou smlouvou* [online]. [cit. 17. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://eds.cuni.cz/EI SEDS-23-version1-pruvodce_lisabonem.pdf>.
43. EU2009.CZ : České předsednictví Evropské unie. *Summit EU – Korejská republika* [online]. 2009 [cit. 2. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/news-and-documents/news/summit-eu-korejska-republika-jiz-tuto-sobotu--23869/>>.

44. EURACATIV.COM. *EU trade pact with South Korea faces criticism* [online]. 2009, 2010 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.com/en/trade/eu-trade-pact-south-korea-faces-criticism/article-186427>>.
45. EURACTIV.CZ. *EU se začala řídit lisabonskou smlouvou* [online]. EU-Media, s. r. o., c2004-2010 [cit. 18. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropske-institute/clanek/eu-se-zacala-ridit-lisabonskou-smlouvou-006806>>.
46. EUR-LEX : Přístup k právu Evropské unie. *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie* [online]. 2008 [cit. 17. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:CS:PDF>>.
47. EUROPA : Portál Evropské unie. *Zahraniční obchod* [online]. 2010 [cit. 15. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/comm/index_cs.htm>.
48. EUROPA. *EU a Jižní Korea podepsaly dohodu o volném obchodu* [online]. [cit. 5. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1523&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>>.
49. EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm>.
50. EUROPA: Lisabonská smlouva. *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. [cit. 15. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>.
51. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *Commission reacts to ACEA press release on Korea free trade deal* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=155&serie=139&langId=en>>.
52. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *EU and South Korea initial free trade deal* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=449>>.
53. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *EU-Korea Free Trade Agreement online* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=443>>.
54. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *Free Trade Agreement with South Korea – Memo* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=467&serie=276&langId=en>>.

55. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *South Korea* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/korea/>>.
56. EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *South Korea* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113448.pdf>.
57. EUROSOP.CZ : věcně o Evropě. *Lisabonská smlouva* [online]. 2007 [cit. 17. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.eurosop.cz/gallery/2/738-lisabonska_smlouva.pdf>.
58. EUROSOP.CZ : věcně o Evropě. *Obchodní politika EU* [online]. Neternity Group, c2005-2010 [cit. 15. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurosop.cz/680/sekce/obchodni-politika-eu/>>.
59. EUROSOP.CZ : věcně o Evropě. *Rada Evropské unie* [online]. Neternity Group, c2005-2010 [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurosop.cz/99/sekce/rozhodovani-v-rade-eu/>>.
60. EUROSTAT. *External trade, by declaring country, total product* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=0&pcode=tet00002&language=en>>.
61. EUROSTAT. *External trade, by declaring country, total product* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tet00002&tableSelection=1&plugin=0>>.
62. EUROSTAT. *Real GDP growth rate* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb020&plugin=0>>.
63. KOREA.NET : Gateway to Korea. *Statistical Geographic Information Service* [online]. 2010 [cit. 3. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.korea.net/directory/top_directory.jsp?addr=http://sgis.kostat.go.kr/statistics_eng/html/index.jsp>.
64. MPO : Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Společná obchodní politika* [online]. Ins. Alena Hnídková, 2006 [cit. 5. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7754.html>>.

65. NASEADRESA.CZ. *EU a Jižní Korea podepsaly dohodu o volném obchodu* [online]. 2009 [cit. 5. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.naseadresa.cz/cz/s347/n18587-EU-a-Jizni-Korea-podepsaly-dohodu-o-volnem-obchodu>>.
66. NAVAJO : otevřená encyklopedie. *Jižní Korea* [online]. [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://jizni-korea.navajo.cz/>>.
67. NAVAJO : otevřená encyklopedie. *Liberalismus* [online]. [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://liberalismus.navajo.cz/>>.
68. OSOBNOSTI.NET : osobnosti a celebrity. *John Maynard Keynes* [online]. 2008 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.osobnosti.net/john-maynard-keynes.htm>>.
69. SAGIT : Nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava. *Společná obchodní politika* [online]. 2004 [cit. 5. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=eu_283.htm>.
70. SHOPFLOOR. *EU and South Korea forge New Ties of trade as U.S. Slumbers* [online]. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.shopfloor.org/2009/10/15/eu-and-south-korea-forge-new-ties-of-trade-as-us-slumbers/>>.
71. SKALOUD.NET. *Co přináší Lisabonská smlouva?* [online]. RNDr. M. Škaloud, 2009 [cit. 17. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.skaloud.net/clanky/co-prinasi-lisabonska-smlouva-2-7-2009/>>.
72. THE DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION : Fact File. *EU – Korea trade and investment relations* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.delkor.ec.europa.eu/home/popup/eng.pdf>>.
73. THE DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION. *Economy and Trade* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.delkor.ec.europa.eu/home/relations/rokrelations/economy_trade.html>.
74. THE DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION. *Political* [online]. [cit. 20. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.delkor.ec.europa.eu/home/relations/rokrelations/political.html>>.
75. ÚŘEDNÍ VĚŠTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Rámcová dohoda o obchodu a spolupráci* [online]. 2005 [cit. 3. března 2010]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:332:0007:0022:CS:PDF>>.

76. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. 2010 [cit. 2. února 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analiza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.
77. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Adam Smith* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Adam_Smith>.
78. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *David Ricardo* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/David_Ricardo>.
79. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. Evropské sdružení volného obchodu [online]. [cit. 15. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_sdru%C5%BEen%C3%AD_voln%C3%A9_obchodu>.
80. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Francois Quesnay* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Francois_Quesnay>.
81. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Friedrich List* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_List>.
82. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Friedrich von Hayek* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_von_Hayek>.
83. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Jean-Baptiste Colbert* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Colbert>.
84. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Jižní Korea* [online]. [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%BEen%C3%AD_Korea>.
85. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *John Stuart Mill* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/John_Stuart_Mill>.
86. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Liberalismus* [online]. [cit. 15. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Liberalismus>>.
87. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Merkantilismus* [online]. [cit. 15. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Merkantilismus>>.
88. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Milton Friedman* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milton_Friedman>.
89. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Nově industrializované země* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Nov%C4%B9_industrializovan%C3%A9_zem%C4%B9>.

90. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Raúl Prebisch* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ra%C3%BAI_Prebisch>.
91. WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Zahraniční obchod* [online]. [cit. 15. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Zahrani%C4%8Dn%C3%AD_obchod>.
92. WIKIPEDIA : The Free Encyclopedia. *Protectionism* [online]. [cit. 15. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Protectionism>>.
93. WISEGEEK. *What is Trade Policy?* [online]. S. E. Smith, c2003-2010 [cit. 21. listopadu 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.wisegeek.com/what-is-trade-policy.htm>>.
94. WTO. *Profile of European union and South Korea* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=KR,E27>>.
95. WTO. *The GATT years* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact4_e.htm>.

Seznam zkratek

ACP	African, Caribbean and Pacific Group of States Země Afriky, Karibiku a Tichomoří
ADB	Asian Development Bank Asijská rozvojová banka
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation Asijsko-pacifické hospodářské společenství
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations Sdružení národů jihovýchodní Asie
ASEM	Asia-Europe Meeting Asijsko-evropské setkání
BOK	Bank of Korea Korejská banka
CCP	Common Commercial Policy Společná obchodní politika
CCT	Common Customs Tariff Společný celní sazebník
DG AGRI	Generální ředitelství pro zemědělství
DG TAXUD	Generální ředitelství pro daně a celní unii
DG Trade	Generální ředitelství pro obchod
EBA	Everything but Arms Iniciativa „Vše kromě zbraní“
ECU	European Currency Unit
EEA	European Economic Area Evropský hospodářský prostor
EEAS	European External Action Service Evropská služba pro vnější činnost
EFTA	European Free trade Association Evropské sdružení volného obchodu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMS	Evropský měnový systém
ES	Evropská společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli

EU	European Union Evropská unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
FAC	Foreign Affairs Council Rada pro zahraniční věci
FTA	Free Trade Area Zóna volného obchodu
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GSP	Generalised system of preferences Všeobecný systém preferencí
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
JEA	Jednotný evropský akt
JVT	Jednotný vnitřní trh
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
KRW	Korejský won
MFN	Most-Favoured Nation Doložka nejvyšších výhod
NS	Národní shromáždění
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PZI	Přímé zahraniční investice
SAA	Stabilization and Association Agreement Stabilizační a asociační dohody
TARIC	Tarif Intégré Communautaire Integrovaný celní sazebník Společenství
TBR	Trade Barriers Regulation Mechanismus obrany před nedovolenými překážkami obchodu
TDI	Trade Defence Instruments Obranné nástroje
USD	United States dollar Americký dolar

WB	World Bank
	Světová banka
WTO	World Trade Organization
	Světová obchodní organizace

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářské práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje bakalářské práce budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2010

Radka Figarová
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:
Jičínská 275, Nový Jičín, 741 01

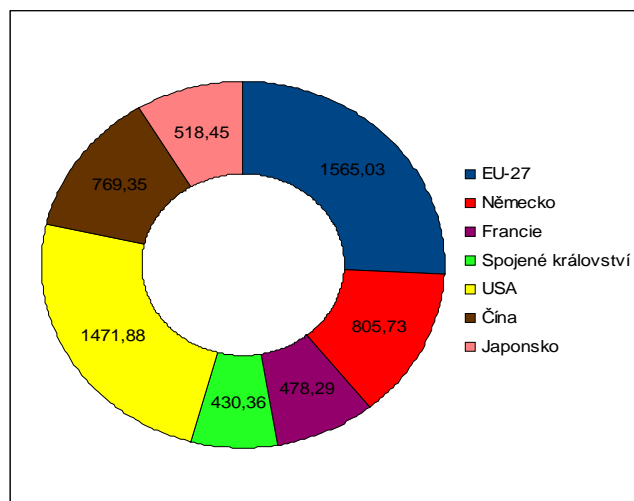
Seznam příloh

- Příloha č. 1: Největší světoví importéři a exportéři v roce 2008
- Příloha č. 2: Představitelé koncepcí obchodní politiky
- Příloha č. 3: Mapa členských států a postupné rozšiřování Evropské unie
- Příloha č. 4: Počet poslanců v Evropské parlamentu a hlasy v Radě Evropské unie
- Příloha č. 5: HDP a HDP/obyvatele v Evropské unii v porovnání s některými zeměmi světa
v roce 2008
- Příloha č. 6: Jižní Korea – mapa, vlajka a hlavní územní rozdělení
- Příloha č. 7: Komoditní struktura Jižní Koreje v roce 2009
- Příloha č. 8: Největší obchodní partneři Evropské unie a Jižní Koreje v roce 2008

Přílohy

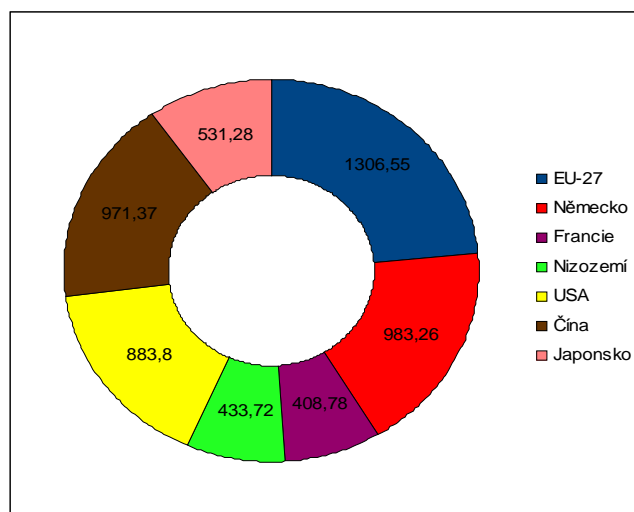
Příloha č. 1: Největší světoví importéři a exportéři v roce 2008

Graf 1.1 Největší importéři v roce 2008 v 1000 milionech EUR

Zdroj: EUROSTAT. *External trade, by declaring country, total product* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010].
Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=0&pcode=tet00002&language=en>>.

Graf 1.2 Největší exportéři v roce 2008 v 1000 milionech EUR

Zdroj: EUROSTAT. *External trade, by declaring country, total product* [online]. 2010 [cit. 8. ledna 2010].
Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tet00002&tableSelection=1&plugin=0>>.

Příloha č. 2: Představitelé koncepcí obchodní politiky

2.1 Představitelé protekcionistických teorií

Obrázek 2.1 - **Thomas Mun**: představitel merkantilismu

Zdroj: DĚJINY EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ. *Hlavní představitelé merkantilismu* [online]. _prof. PhDr. Kamil Fuchs, CSc. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estu d/esf/js08/dejiny/web/ch03s03.html>>.

Obrázek 2.2 - **Jean-Baptiste Colbert**: představitel merkantilismu

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Jean-Baptiste Colbert* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Colbert>.

Obrázek 2.3 - **Henry Carey**: americký ekonom, autor teorie dětských odvětví

Zdroj: DĚJINY EKONOMICKÉHO MYŠLENÍ. *Harmonismus* [online]. _prof. PhDr. Kamil Fuchs, CSc. 2009 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz/elportal/estud/esf/js08/dejiny/web/c h07s03.html>>.

Obrázek 2.4 - **Friedrich List**: německý ekonom, autor teorie dětských odvětví

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Friedrich List* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_List>.

Obrázek 2.5 - **Jagdish Bhagwati**: autor konceptu zbídačujícího růstu

Zdroj: COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *Jagdish N. Bhagwati* [online]. 2010 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.cfr.org/bios/1753/>>.

Obrázek 2.6 - **Raul Prebisch**: argentinský ekonom, autor teorie periferní ekonomiky

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Raúl Prebisch* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ra%C3%BAl_Prebisch>.

2.2 Představitelé liberálních teorií

Obrázek 2.7 - **Francois Quesnay**: představitel fyziokratismu

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Francois Quesnay* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Francois_Quesnay>.

Obrázek 2.8 – Adam Smith: představitel klasické školy

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Adam Smith* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Adam_Smith>.

Obrázek 2.9 - **David Ricardo**: představitel klasické školy

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *David Ricardo* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/David_Ricardo>.

Obrázek 2.10 - **John Stuart Mill**: představitel moderního liberalismu

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *John Stuart Mill* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/John_Stuart_Mill>.

Obrázek 2.11 - **John Maynard Keynes**: představitel moderního liberalismu

Zdroj: OSOBNOSTI.NET : osobnosti a celebrity. *John Maynard Keynes* [online]. 2008 [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.osobnosti.net/john-maynard-keynes.htm>>.

Obrázek 2.12 - **Milton Friedman**: nositel Nobelovy ceny za ekonomii

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Milton Friedman* [online]. [cit. 1. ledna 2010]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milton_Friedman>.

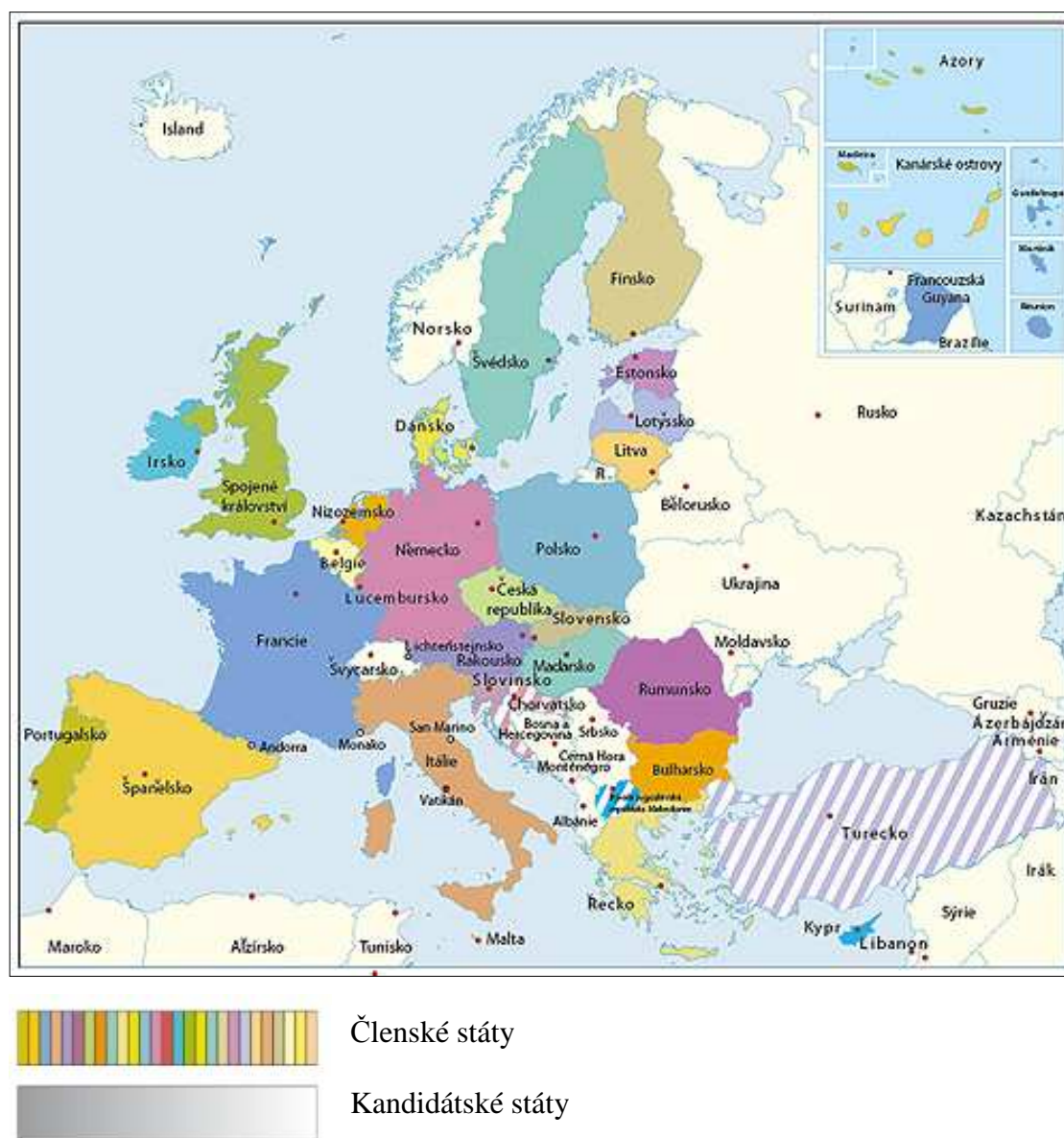
Obrázek 2.13 -**Friedrich von Hayek**: nositel
Nobelovy ceny za ekonomii

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie.
Friedrich von Hayek [online]. [cit. 1. ledna 2010].
Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_von_Hayek>.

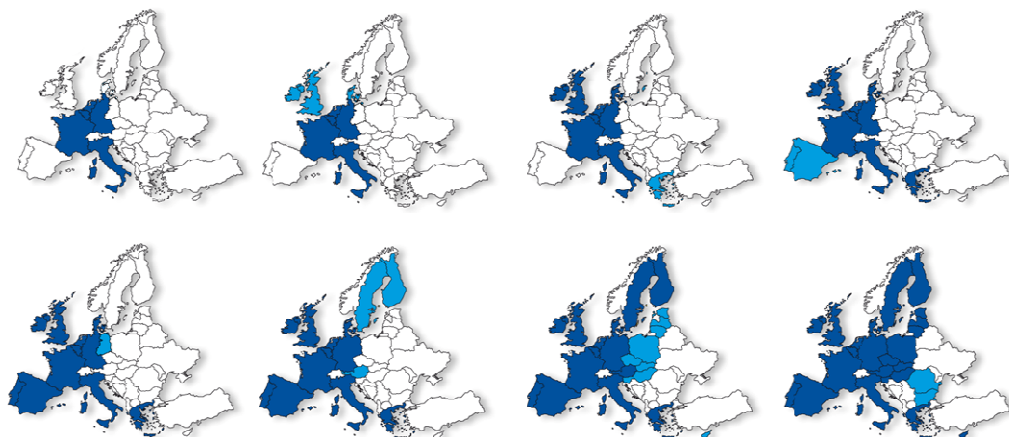
Příloha č. 3: Mapa členských států a postupné rozšiřování Evropské unie

Obrázek 3.1 – 27 členských států Evropské unie

Zdroj: EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm.

Obrázek 3.2 – Rozšiřování Evropské unie z 6 na 27 států

Zdroj: EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm.

Příloha č. 4: Počet poslanců v Evropské parlamentu a hlasy v Radě Evropské unie

Tabulka 4.1 - Počet poslanců v Evropském parlamentu volených v jednotlivých zemích v roce 2010

Členský stát	Poslanci	Členský stát	Poslanci	Členský stát	Poslanci
Belgie	22	Kypr	6	Portugalsko	22
Bulharsko	17	Litva	12	Rakousko	17
Česká republika	22	Lotyšsko	8	Rumunsko	33
Dánsko	13	Lucembursko	6	Řecko	22
Estonsko	6	Maďarsko	22	Slovensko	13
Finsko	13	Malta	5	Slovinsko	7
Francie	72	Německo	99	Spojené království	72
Irsko	12	Nizozemí	25	Španělsko	50
Itálie	72	Polsko	50	Švédsko	18
Celkem 736 poslanců					

Zdroj: EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm>.

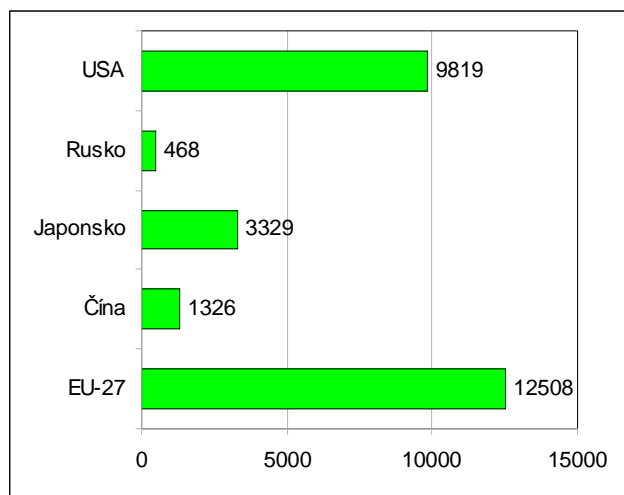
Tabulka 4.2 – Hlasy Rady Evropské unie v jednotlivých zemích v roce 2010

Členský stát	Hlasy	Členský stát	Hlasy	Členský stát	Hlasy
Belgie	12	Kypr	4	Portugalsko	12
Bulharsko	10	Litva	7	Rakousko	10
Česká republika	12	Lotyšsko	4	Rumunsko	14
Dánsko	7	Lucembursko	4	Řecko	12
Estonsko	4	Maďarsko	12	Slovensko	7
Finsko	7	Malta	3	Slovinsko	4
Francie	29	Německo	29	Spojené království	29
Irsko	7	Nizozemí	13	Španělsko	27
Itálie	29	Polsko	27	Švédsko	10
Celkem 345 hlasů, kvalifikovaná většina: 255 hlasů, tj. 73,9 %					

Zdroj: EUROSKOP.CZ : věcně o Evropě. *Rada Evropské unie* [online]. Neternity Group, c2005-2010 [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/99/sekce/rozhodovani-v-rade-eu/>>.

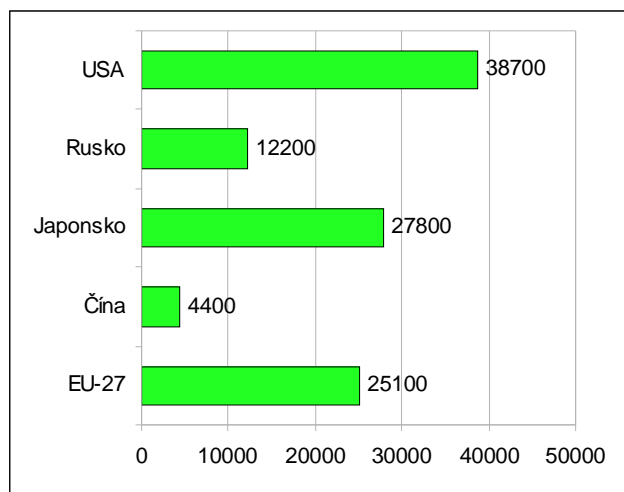
Příloha č. 5: HDP a HDP/obyvatele v Evropské unii v porovnání s některými zeměmi světa v roce 2008

Tabulka 5.1 - HDP v Evropské unii v porovnání s některými zeměmi světa v roce 2008 v mld. EUR

Zdroj: EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm.

Tabulka 5.2 - HDP/obyvatele v Evropské unii v porovnání s některými zeměmi světa v roce 2008

Zdroj: EUROPA. *Prezentace o EU* [online]. [cit. 15. prosince 2010]. Dostupné z WWW: http://europa.eu/abc/euslides/index_cs.htm.

Příloha č. 6: Jižní Korea – mapa, vlajka a hlavní územní rozdělení

Obrázek 6.1 – Mapa Jižní Koreje

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Jižní Korea* [online]. [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%BEn%C3%AD_Korea.

Obrázek 6.2 – Vlajka Jižní Koreje

Zdroj: WIKIPEDIA : otevřená encyklopedie. *Jižní Korea* [online]. [cit. 18. listopadu 2010]. Dostupné z WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%BEn%C3%AD_Korea.

Obrázek 6.3 – Hlavní rozdělení Jižní Koreje

Zdroj: KOREA.NET : Gateway to Korea. *Statistical Geographic Information Service* [online]. 2010 [cit. 3. února 2010]. Dostupné z WWW: <http://www.korea.net/directory/top_directory.jsp?addr=http://sgis.kostat.go.kr/statistics_eng/html/index.jsp>.

Soul – hlavní město

Busan – metropolitní město

Incheon – metropolitní město

Daegu – metropolitní město

Daejeon – metropolitní město

Gwangju – metropolitní město

Ulsan – metropolitní město

Gyeonggi – provincie

Gyeongsangnam - provincie

Gyeongsangbuk - provincie

Chungcheongnam - provincie

Jeollanam - provincie

Jeollabuk - provincie

Gangwon - provincie

Chungcheongbuk - provincie

Jeju - provincie

Příloha č. 7: Komoditní struktura Jižní Koreje v roce 2009

Tabulka 7.1 - Export v roce 2009

Komodita	Hodnota v mil. USD	Podíl v %
Celkem	366 533	100
Elektrotechnika	88 787	31,2
Lodě	42 483	14,9
Atomové reaktory	38 205	13,4
Automobily	36 531	12,8
Měřicí přístroje	29 252	10,3
Ropné produkty	23 785	8,4
Syntetická guma	18 355	6,5

Zdroj: BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Zahraniční obchod země* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-zahranicni-obchod-zeme/6/1000786/>>.

Tabulka 7.2 - Import v roce 2009

Komodita	Hodnota v mil. USD	Podíl v %
Celkem	323 084	100
Ropa a ropné produkty	91 669	35,1
Elektrotechnika	53 542	20,5
Turbíny, reaktory	34 407	13,2
Ocel	18 442	7,1
Měřicí přístroje	10 485	3,5
Chemické výrobky	9 016	3,0
Automobilové součásti	5 516	2,1

Zdroj: BUSINESSINFO.CZ : oficiální portál pro podnikání a export. *Korejská republika: Zahraniční obchod země* [online]. Czech Trade, c1997-2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/korejska-republika-zahranicni-obchod-zeme/6/1000786/>>.

Příloha č. 8: Největší obchodní partneři Evropské unie a Jižní Koreje v roce 2008

Tabulka 8.1 - Největší obchodní partneři Evropské unie v roce 2008

Pořadí	Dovozní partneři		Vývozní partneři		Hlavní partneři	
	Země	Mil. EUR	Země	Mil. EUR	Země	Mil. EUR
1.	Čína	247 857	USA	249 595	USA	435 995
2.	USA	186 400	Rusko	105 153	Čína	326 325
3.	Rusko	173 617	Švýcarsko	97 742	Rusko	278 770
4.	Norsko	92 035	Čína	78 467	Švýcarsko	177 848
5.	Švýcarsko	80 106	Turecko	54 260	Norsko	135 736
6.	Japonsko	74 948	Norsko	43 700	Japonsko	117 342
7.	Turecko	45 886	Japonsko	42 393	Turecko	100 147
8.	Jižní Korea	39 406	SAE ⁴²	31 679	Jižní Korea	65 063
9.	Brazílie	35 554	Indie	31 540	Brazílie	61 908
10.	Libye	35 554	Brazílie	26 353	Indie	60 980
11.	Indie	29 440	Kanada	26 106	Kanada	49 900
12.	Alžírsko	28 349	Jižní Korea	25 657	Alžírsko	43 660

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *South Korea* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113448.pdf>.

Tabulka 8.2 - Největší obchodní partneři Jižní Koreje v roce 2008

Pořadí	Dovozní partneři		Vývozní partneři		Hlavní partneři	
	Země	Mil. EUR	Země	Mil. EUR	Země	Mil. EUR
1.	Čína	56 531	Čína	72 493	Čína	129 025
2.	Japonsko	44 455	EU-27	35 752	EU-27	64 097
3.	EU-27	28 345	USA	30 795	Japonsko	62 672
4.	USA	26 032	Japonsko	18 217	USA	56 827
5.	Saúdská Arábie	17 981	Singapur	11 131	Saúdská Arábie	21 217
6.	Austrálie	11 379	Hong-Kong	9 380	Singapur	20 323
7.	SAE	10 753	Rusko	6 966	Austrálie	15 106
8.	Singapur	9 192	Mexiko	5 807	Hong-Kong	14 145

⁴² Spojené arabské emiráty.

9.	Kuvajt	7 431	Indie	5 123	SAE	13 731
10.	Katar	7 182	Brazílie	4 494	Rusko	13 224
11.	Indonésie	6 818	Vietnam	4 471	Indonésie	11 099
12.	Malajsie	6 439	Malajsie	4 291	Malajsie	10 730

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION : DG Trade. *South Korea* [online]. 2009 [cit. 25. prosince 2009]. Dostupné z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113448.pdf>.